

Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Hybrid Technology AS / Faurefjellet vindkraftverk		
Fylke/kommune:	Rogaland/Bjerkreim		
Ansvarlig:	Arne Olsen		
Saksbehandler:	Hilde Aass	:	
Dato:	15.09.2014		
Vår ref.:	200709319-87, 201307009-26	KE:	27/2014
Sendes til:	Hybrid Technology AS og Bjerkreim kommune. Hørings- og orienteringsinstanser orienteres om vedtaket.		

Middelthuns gate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO
Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no
Org. nr.:
NO 970 205 039 MVA
Bankkonto:
0827 10 14156

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Hybrid Technology AS - Søknad om konsesjon for Faurefjellet vindkraftverk i Bjerkreim kommune, Rogaland fylke – Bakgrunn for vedtak

Konklusjon

Etter Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) sin vurdering utgjør konsesjonssøknaden med konsekvensutredninger, innkomne merknader, møter og befaring et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for å avgjøre om Faurefjellet vindkraftverk skal meddeles konsesjon og eventuelt på hvilke vilkår. Vindkraftverket er lokalisert i Bjerkreim kommune, Rogaland fylke.

Etter NVEs vurdering er de samlede fordelene ved etablering av Faurefjellet vindkraftverk større enn ulempene tiltaket medfører. NVE vil derfor meddele Hybrid Technology AS konsesjon i medhold av energiloven § 3-1 for å bygge og drive Faurefjellet vindkraftverk. Det gis konsesjon til en installert effekt på inntil 60 MW.

NVE har samtidig avslått søknaden fra Zephyr AS om Holmafjellet vindkraftverk av 08.11.13. Søknaden fra Zephyr AS og Hybrid Technology AS om samordnet nettilknytning for Holmafjellet og Faurefjellet vindkraftverk faller dermed bort. NVE forutsetter at Hybrid Technology AS utreder egen søknad om nettilknytning til Måkaknuten transformatorstasjon. NVE understreker at konsesjonen til Faurefjellet vindkraftverk gis med forbehold om at det er mulig å finne en akseptabel nettilknytning for prosjektet.

NVE har lagt vekt på at planområdet er godt egnet for vindkraftproduksjon. Faurefjellet vindkraftverk vil bidra til at Norge kan oppfylle forpliktelsene knyttet til EUs fornybardirektiv og vil kunne produsere inntil 180 GWh ved en full utbygging med en samlet installert effekt på inntil 60 MW.

De viktigste negative virkningene av tiltaket er etter NVEs vurdering knyttet til visuelle virkninger, både av tiltaket alene og sett i sammenheng med annen vindkraftutbygging i regionen. Støy samt fragmentering og reduksjon av kystlynghei, som er i god hevd, er også vurdert som viktige negative virkninger. Med bakgrunn i dette har NVE satt vilkår i konsesjonen, herunder at tiltaket ikke skal medføre et støynivå over fastsatte grenseverdier for

støyfølsomme bygninger. NVE har videre satt vilkår om at tiltakshaver skal utarbeide en plan om tiltak for å tilrettelegge området for friluftsliv i samarbeid med Bjerkreim kommune.

NVE konstaterer at Bjerkreim kommune og fylkeskommunen er positive til tiltaket. Fylkesmannen har fremmet innsigelse hovedsakelig ut i fra en samlet vurdering av tiltakets virkninger for viktige landskaps-, natur- og friluftsverdier. NVE vil oversende innsigelsen sammen med eventuelle klager til Olje- og energidepartementet for endelig behandling.

Innhold

Konklusjon	1
Innhold	2
1 Innledning.....	3
2 Søknad og beskrivelse av tiltak	3
2.1 Søknad om konsesjon for Faurefjellet vindkraftverk	3
2.2 Kart over planområdet.....	4
3 Saksbehandlingsprosess	5
3.1 Generelt om NVEs saksbehandlingsprosess	5
3.2 Høring av melding, konsesjonssøknad og konsekvensutredninger	5
3.3 Innsigelse.....	6
3.4 Sluttbefaring	7
3.5 Sammendrag av innkomne merknader	7
4 Tematisk vurdering av Faurefjellet vindkraftverk.....	8
4.1 Økonomi, vindressurser og produksjon.....	8
4.2 Forhold til andre planer	10
4.3 Landskap og visuelle virkninger	13
4.4 Kulturminner og kulturmiljø	15
4.5 Friluftsliv og ferdsel	16
4.6 Reiseliv.....	17
4.7 Naturmangfold.....	18
4.8 Inngrepsfrie naturområder (INON) og vernede områder	23
4.9 Støy.....	24
4.10 Skyggekast og refleksblink	25
4.11 Ising og iskast.....	26
4.12 Landbruk og skogbruk.....	26
4.13 Drikkevann og forurensning.....	27
4.14 Andre samfunnsvirkninger	27
4.15 Veier og transport.....	29
4.16 Annet.....	30
5 Vurdering av samlede virkninger av flere vindkraftverk i området	30
5.1 Landskap og visuelle virkninger	31
5.2 Støy og skyggekast.....	32
5.3 Samlet belastning for naturmangfold	32
5.4 NVEs vektlegging av samlede virkninger.....	34
6 Samlet vurdering av Faurefjellet vindkraftverk	34
6.1 Bakgrunn	35
6.2 Metodikk for vurdering	35
6.3 Samlet vurdering av økonomi og virkninger vektlagt av NVE	36
7 NVEs vedtak.....	38
8 Konsesjonsvilkår	39

Vedlegg	40
Tematiske konfliktvurderinger, innkomne merknader og vurdering av beslutningsgrunnlaget.....	40
1. Tematiske konfliktvurderinger	40
2. Innkomne merknader.....	40
3. Vurdering av beslutningsgrunnlaget.....	48

1 Innledning

NVE har mottatt konsesjonssøknad om Faurefjellet vindkraftverk i Bjerkreim kommune, Rogaland fylke. NVE vil i dette dokumentet "Bakgrunn for vedtak" for Faurefjellet vindkraftverk, beskrive NVEs behandling av søknaden og presentere de vurderinger NVE har lagt til grunn for vedtak i saken.

NVEs beslutningsgrunnlag består av søknaden med konsekvensutredning, innkomne merknader og NVEs fagkunnskap om vindkraft. I kapittel 4 presenteres NVEs vurdering av prosjektets virkninger tematisk. I kapittel 5 har NVE vurdert samlede virkninger av flere tiltak i regionen, herunder det nærliggende Holmafjellet vindkraftverk (Zephyr AS). I kapittel 6 presenteres de virkningene NVE mener bør vektlegges i saken, en avveining mellom disse og en helhetlig vurdering av søknaden. I kapittel 7 presenteres NVEs vedtak.

Tematiske konfliktvurderinger fra Miljødirektoratet og Forsvarsbygg og sammenfatning av innkomne merknader er lagt i vedlegg til dette dokumentet, sammen med en vurdering av beslutningsgrunnlaget i saken. En kort introduksjon til viktige fagområder i saksbehandlingen, sammen med en presentasjon av NVEs rammeverk i vindkraftsaker, finnes på www.nve.no/vindkraft.

2 Søknad og beskrivelse av tiltak

2.1 Søknad om konsesjon for Faurefjellet vindkraftverk

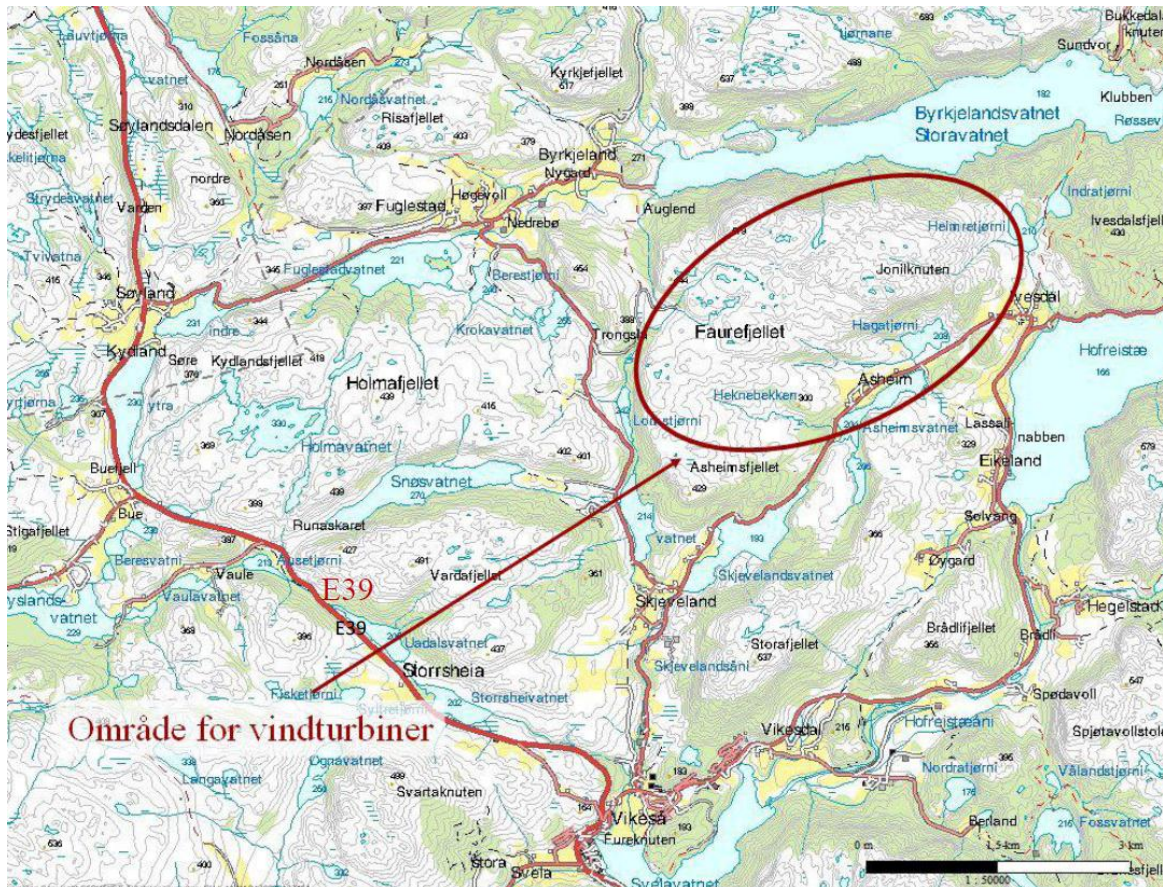
Hybrid Technology AS (HybridTech) søkte mars 2010 i medhold av energiloven § 3-1 om konsesjon for å bygge og drive et vindkraftverk på Faurefjellet i Bjerkreim kommune, Rogaland fylke.

Tiltakshaver sendte deretter inn ny oppdatert søknad med konsekvensutredning 07.11.13. I søknaden er det lagt til grunn en utbyggingsløsning med til sammen 20 vindturbiner à 2,3 MW. Det søkes om en samlet installert effekt er på inntil 60 MW. Årlig energiproduksjon fra anlegget er estimert til 132 GWh, dersom ovennevnte utbyggingsløsning legges til grunn. Ved en full utbygging av 60 MW er anlegget estimert til å kunne produsere 166 GWh per år. Det omsøkte vindkraftanlegget omfatter blant annet turbiner, adkomstvei, 22 kV kabler, transformatorstasjon i planområdet og internveier i anlegget.

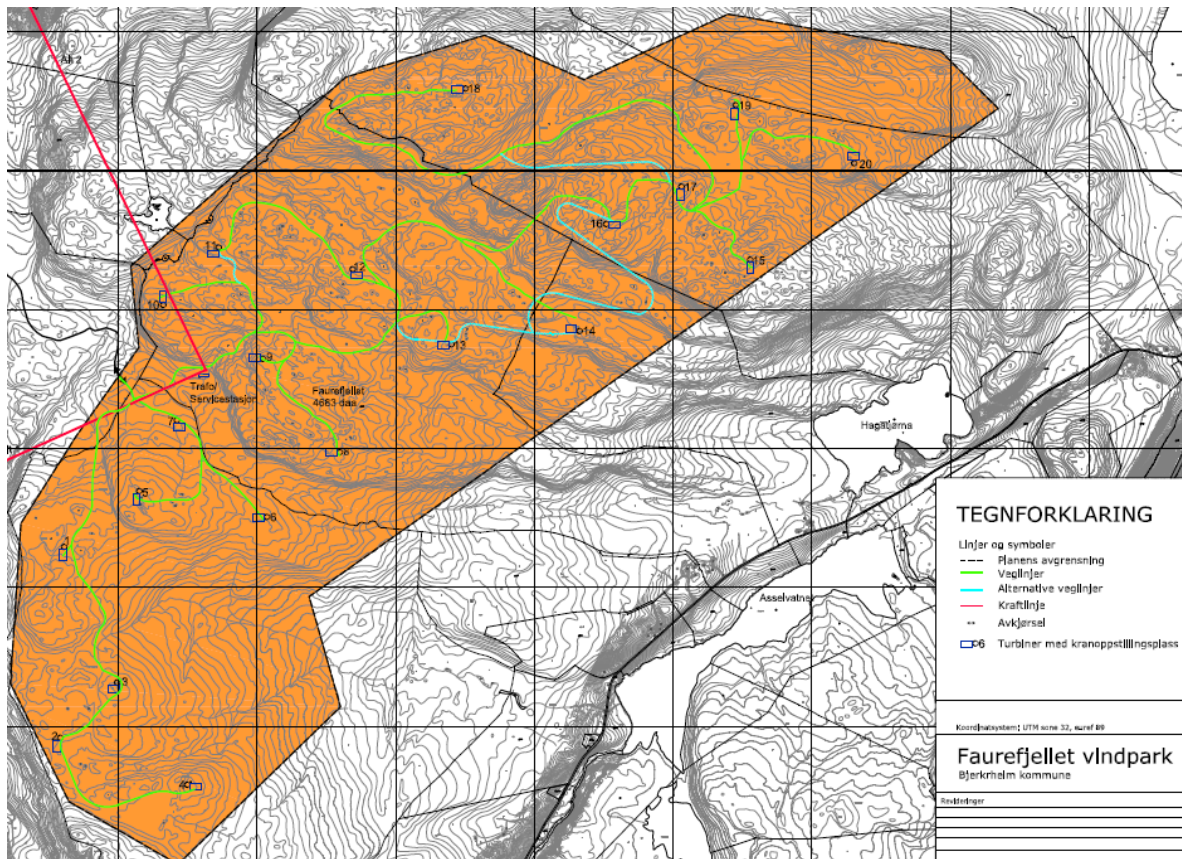
Planområdet ligger 420-560 moh. og har et areal på ca. 4,8 km². Det er lokalisert mellom Byrkjedalsvatnet i nord, Ivesdal i øst, Skjevesland i sør og Holmafjellet i vest. Planområdet består i sin helhet av treløse utmarksområder der kystlynghei veksler med berg, myr og småvann. Det er planlagt adkomstvei til planområdet fra Fylkesvei 112 vest for planområdet og videre langs eksisterende anleggsvei fra Trongsla. Adkomstvei og internveier vil ha lengder på henholdsvis ca. 2 og 13 km.

Det er utarbeidet en egen søknad om felles nettilknytning for Faurefjellet og Holmafjellet vindkraftverk (Zephyr AS). Vindkraftverkene vil knyttes til konsesjonsgitt transformatorstasjon i Måkaknuten vindkraftverk (Lyse Produksjon AS) og derfra videre via konsesjonsgitt 132 kV kraftledning (Lyse Produksjon AS) til konsesjonsgitte Bjerkreim transformatorstasjon (Lyse Elnett AS)..

2.2 Kart over planområdet

Figur 1. Oversiktskart over nærområdet til Faurefjellet i Bjerkeim kommune

Figur 2. Kart over planområdet for Faurefjellet vindkraftverk.

3 Saksbehandlingsprosess

3.1 Generelt om NVEs saksbehandlingsprosess

Behandling av større vindkraftsaker starter med at NVE mottar en melding. Meldingen er en tidlig varsling av igangsatt planlegging av et vindkraftverk, og fremmes i medhold av plan- og bygningslovens regler om konsekvensutredning. Etter en omfattende høringsrunde av meldingen, meddeler NVE tiltakshaver et utredningsprogram, som beskriver hvilke utredninger som må gjennomføres før en søknad kan behandles. Når en søknad med konsekvensutredning er mottatt, sender NVE også denne på en omfattende høring. Under begge høringsrundene gjennomføres det møter med lokale og regionale myndigheter og offentlige folkemøter.

På bakgrunn av søknad med konsekvensutredning, møter, høringsuttalelser, eventuelle tilleggsutredninger, befaringer og egne vurderinger avgjør NVE om beslutningsgrunnlaget er godt nok og om tiltaket skal meddeles konsesjon. Tematiske konfliktvurderinger og eventuelle regionale planer for vindkraft utgjør også en del av NVEs beslutningsgrunnlag. NVEs vedtak kan påklages til Olje- og energidepartementet. Hele behandlingsprosessen fra melding til endelig vedtak tar minst to til tre år.

3.2 Høring av melding, konsesjonssøknad og konsekvensutredninger

3.2.1 Høring av melding

NVE mottok melding om planlegging av Faurefjellet vindkraftverk fra Hybrid Technology AS 13.04.08. Meldingen var utarbeidet i henhold til plan- og bygningslovens forskrift om konsekvensutredning.

Meldingen ble sendt på høring til berørte interesser i brev av 21.04.08 med frist for uttalelse 23.06.08. NVE arrangerte møter med lokale og regionale myndigheter og offentlig møte i Bjerkreim kommune 08.05.08. Utkast til utredningsprogram ble forelagt Miljøverndepartementet og ble fastsatt 07.07.09. Behandlingen av meldingen er beskrevet i NVEs notat "Bakgrunn for utredningsprogram" for Faurefjellet vindkraftverk av 07.07.09.

3.2.2 Høring av konsesjonssøknad og konsekvensutredninger

NVE mottok konsesjonssøknad med konsekvensutredning for Faurefjellet vindkraftverk fra Hybrid Technology AS i mars 2010. NVE stilte krav om oppdatert søknad og konsekvensutredning i bev av 29.08.13. Oppdatert søknad ble mottatt 07.11.13. Dokumentene ble sendt på offentlig høring 13.11.13 med høringsfrist 15.01.14. Den offentlige høringen av konsesjonssøknadene med konsekvensutredninger ble kunngjort i Gjesdalbuen og Dalane tidene. I forbindelse med høringen ble det holdt møter med lokale og regionale myndigheter i Bjerkreim kommune 04.12.13. Det ble også holdt offentlig møte samme dag. På møtene orienterte NVE om saksbehandlingsprosessen for søknaden. Tiltakshaver orienterte om prosjektet.

Følgende instanser fikk søknadene med konsekvensutredninger tilsendt på høring: Gjesdal kommune, Bjerkreim kommune, Fylkesmannen i Rogaland, Rogaland fylkeskommune, Statens landbruksforvaltning, Miljødirektoratet, Statens Strålevern, Mattilsynet – Rogaland, Bjerkreim Næringsforening v/ Øyvind Espeland, Naturvernforbundet i Rogaland, Forum for natur og friluftsliv i Rogaland, NJFF-Rogaland, Forsvarsbygg, Luftfartstilsynet, Avinor AS, Mobile Norway AS, Stigafjellet Vind AS, Lyse Produksjon AS, Norsk Vind Skinansfjellet AS, Bjerkreim Vind AS, Fred. Olsen Renewables AS, Statnett SF, Lyse Elnett AS, Dalane Energi IKS, NHO Reiseliv Vest-Norge, Norkring AS, Stavanger Turistforening, Fortidsminneforeningen i Rogaland, Telenor —Servicesenter for nettutbygging, Friluftslivets fellesorganisasjon, Nasjonalt folkehelseinstitutt, Norges skogeierforbund, Norskog, Meteorologisk institutt, Norges Naturvernforbund, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Bellona, Norsk Ornitologisk Forening, Rogaland Bondelag, Rogaland Bonde- og småbrukarlag, Ingvar Helland, WWF Norge, Zero, Statens vegvesen —Region vest, Kystverket Vest, Fiskeridirektoratet region vest, Friluftsrådet Vest, Gaute Bue, Jone Gystøl, Jan Inge Osland, Jan Vaule, Odd Vikeså, Magnor Svela, Viljen Nedrebø, Vilhelm Bue, Kjell Ole Fuglestad, Harald Asheim, Olav Asheim, Per Magne Asheim, Torbjørn Ivesdal, Tor Jan Espedal, Jan Reidar Ivesdal, Arild Birkeland, Ole Kristian Bue, Sven Bue, Kjell Ivar Ueland, Andreas Osland og Statskog SF.

I tillegg har følgende instanser fått søknaden med konsekvensutredning til orientering: Klima- og miljøverndepartementet, Olje- og energidepartementet, Norsk institutt for by- og regionforskning, Enova SF og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

3.3 Innsigelse

Fylkesmannen i Rogaland fremmet innsigelse til Faurefjellet og Holmafjellet vindkraftverk i brev av 27.01.14 i medhold av energilovens § 2-1. Innsigelsene er begrunnet ut i fra en samlet vurdering av tiltakenes virkninger for viktige landskaps-, natur- og friluftsverdier. De mener vindkraftverkene vil få dominerende landskapsvirkninger. I sin vurdering skriver fylkesmannen at de omsøkte vindkraftverkene vil føre til at det sammenhengende kystheilandskapet blir redusert og at dette vil føre til uavklarte virkninger for biologiske verdier. De viser samtidig til naturmangfoldloven § 10 og samlet belastning av flere vindkraftverk i regionen. Videre mener fylkesmannen det er sannsynlig at området blir brukt fast av et ukjent antall hubroer. De nevner at registreringer viser at Faurefjellet har større verdi for fuglelivet enn det som lå til grunn når fylkesdelplanen ble laget, særlig for rovfugl, og nevner hekkelokaliteter for blant annet kongeørn, havørn, vandrefalk, hubro og storlom. I forbindelse

med innsigelsene ble det avholdt møte i rådhuset i Bjerkreim kommune 26.08.14. Representanter fra NVE og Fylkesmannen i Rogaland var tilstede.

Innledningsvis orienterte NVE om status for vindkraftsakene i Rogaland. NVE opplyste at målet med innsigelsesmøtet er å finne ut hva som skal til for at innsigelsene kan trekkes. Dersom innsigelsene blir opprettholdt, dersom det gis konsesjon til vindkraftverkene, blir innsigelsene i behandlet samtidig med eventuelle klager på vedtaket. Sakene går dermed til Olje- og energidepartementet for avklaring. NVE informerte deretter om saksbehandlingen og status for Faurefjellet og Holmafjellet vindkraftverk. NVE presenterte kort grunnlaget for innsigelsene.

Fylkesmannen utdypet miljøhensynene de har vektlagt i innsigelsene. Det ble presisert at de to omsøkte prosjektene trekker linjen for allerede konsesjonsgitte prosjekter i området østover, og at summen av konsesjonsgitte og omsøkte prosjekter i Bjerkreim medfører virkninger for landskap, rovfugltrekk og stedegne arter som hubro, kongeørn og havørn. Fylkesmannen var også opptatt av sekundærvirkninger for kystlynghei knyttet til at det etableres veier i områdene.

Det ble påpekt at dersom det kun skulle bli gitt konsesjon til Faurefjellet, vil virkningene av den omsøkte nettilknytningen for friluftsliv, landskap og fugl bli viktigere. Fylkesmannen understreket at begge innsigelsene i stor grad er basert på den samlede belastningen av vindkraft i området, og at dette ikke kan løses med å justere de omsøkte planene for det enkelte prosjekt.

Det var enighet mellom partene om at grunnlaget for innsigelsene er av en slik karakter at det ikke finnes avbøtende tiltak som kan føre til at innsigelsene blir imøtekommet helt eller delvis. Eventuelt positive konsesjonsvedtak fra NVE vil dermed føre til at innsigelsene blir oversendt Olje- og energidepartementet i forbindelse med eventuelle klager etter at klagefristen har gått ut. Sakene vil dermed bli behandlet i OED.

Protokollen ble godkjent av Fylkesmannen i Rogaland i e-post av 29.08.14.

3.4 Sluttbefaring

I forbindelse med sluttbehandling av søknadene om Faurefjellet og Holmafjellet vindkraftverk med tilhørende felles nettilknytning, gjennomførte NVE sluttbefaring for prosjektene 26.08.14. Lokale og regionale myndigheter og representanter for berørte grunneiere og interesser var invitert til møte, som ble holdt i kommunestyresalen i Bjerkreim kommune. Tiltakshaverne hadde lagt opp befaringsruta i samråd med kommunene. NVE orienterte om prosessen og innkomne merknader og tiltakshaver om status i prosjektet. Deltakerne fikk mulighet til å utdype sine kommentarer til prosjektet.

3.5 Sammendrag av innkomne merknader

NVE har mottatt 18 høringsuttalelser til søknaden om Faurefjellet vindkraftverk. Disse er sammenfattet i vedlegget "Tematiske konfliktvurderinger, innkomne merknader og vurdering av beslutningsgrunnlaget" for Faurefjellet vindkraftverk. Nedenfor følger ett sammendrag av de innkomne merknadene.

Bjerkreim kommune anbefaler at det gis konsesjon til Faurefjellet vindkraftverk. De mener at ulemper ved støy og skyggekast for tilgrensende boliger og hytter er små, og at virkninger for landskap og naturmangfold er akseptable. Kommunen ber om at eventuell konsesjonær tilrettelegger for bruk av vindkraftområdet til friluftaktiviteter for allmennheten. Rogaland fylkeskommune stiller seg positive til prosjektet og viser til at området er definert som et ja-område i «Fylkesdelplan for vindkraft i Rogaland». Fylkesmannen i Rogaland fremmer innsigelse til prosjektet. Innsigelsen er begrunnet ut i fra en samlet vurdering av tiltakets virkninger for viktige landskaps-, natur- og friluftsverdier.

I flere av høringsuttalelsene blir det påpekt at regionen har mange vindkraftprosjekter, som både er konsesjonsgitt og under behandling. Det etterlyses derfor utredninger av samlede virkninger for flere temaer, herunder visuelle virkninger og samlet belastning for naturmiljøet, jamfør naturmangfoldloven § 10. I enkelte av høringsuttalelsene presiseres det at tiltaket er lokalisert i et ja-området i henhold til fylkesdelplanen, men at dette nå må sees i sammenheng med at det er gitt konsesjon til flere prosjekter i nei-områder. Det er hovedsakelig virkninger for kystlynghei, fugl og landskap som blir trukket frem i de innkomne merknadene.

Når det gjelder felles søknad om nettilknytning av Holmafjellet og Faurefjellet vindkraftverk, ønsker blant annet Bjerkreim kommune at 132 kV kraftledningen fra planområdet på Holmafjellet følger trasealternativ 2 ved kryssing av Kydlandsvannet, av hensyn til virkninger for landbruk og avstand til bebyggelse på Bue. Statnett skriver at de oppfatter søknaden om felles nettilknytning slik at det er en forutsetning at Måkaknuten og tilhørende 132 kV kraftledning blir realisert.

Forsvarsbygg har gitt tiltaket kategori C-D i definert problemhierarki, med bakgrunn i tiltakets innvirkning på Forsvarets radar. Miljødirektoratet har i tematisk konfliktvurdering samlet gitt tiltaket kategori D-C. De trekker frem virkninger for kystlyngheimrådene med leveområder for truede og sårbare arter, og viser blant annet til hubro og rovfugltrekk.

4 Tematisk vurdering av Faurefjellet vindkraftverk

NVE vil i dette kapittelet gi en tematisk vurdering av Faurefjellet vindkraftverk. Av de temaer og virkninger som vektlegges i konsesjonsbehandlingen av søknaden veies fordelene opp mot ulempene i den samlede vurderingen av Faurefjellet vindkraftverk og blir presentert i kapittel 6. For enkelte av temaene er det etter NVEs vurdering relevant å vurdere de samlede virkningene av flere omsøkte vindkraftanlegg i området. Det vises i den sammenheng til kapittel 5.

4.1 Økonomi, vindressurser og produksjon

Det er ikke gjort vindmålinger i planområdet for Faurefjellet vindkraftverk, men tiltakshaver har beregnet middelvinden i området til 7,9 m/s i 80-85 meters høyde. Søker skriver at det kan være aktuelt å benytte klasse II turbiner i området, men at dette må utredes nærmere. Det kan også være aktuelt å benytte seg av turbintype med høyere installert effekt. Tiltakshaver ønsker fleksibilitet ved valg av vindturbintype og antall vindturbiner, og søker derfor om en samlet installert effekt på inntil 60 MW. I søknaden legges det til grunn en utbyggingsløsning på 20 vindturbiner av typen Enercon E-70 2,3 MW – IEC klasse Ia. Tiltakshaver har med denne løsningen beregnet årsproduksjon til ca. 132 GWh. Dette tilsvarer 2867 brukstimer. Estimater inkluderer 8,5 % tap som følge av turbulens, vaketap og ising.

Tiltakshaver presenterer et overslag over investeringskostnadene for vindkraftverket til samlet å ligge på mellom 590-770 MNOK, dersom samlet installert effekt er 46-60 MW og ved en felles nettilknytning med det omsøkte Holmafjellet vindkraftverk. Dette tilsvarer 12,8 MNOK per installert MW ved en full utbygging av 20 stk. 2,3 MW vindturbiner. Drifts- og vedlikeholdskostnadene er forventet å tilsvare ca. 10 øre/kWh, basert på tilsvarende nivå som andre vindkraftverk i Norge.

NVEs vurdering av økonomien til Faurefjellet vindkraftverk tar utgangspunkt i beregninger av vindforhold, investeringskostnader og drifts- og vedlikeholdskostnader. NVE konstaterer at beregningene av vindressursen for Faurefjellet vindkraftverk er i samsvar med vindmålingene gjort for Holmafjellet vindkraftverk, som antyder middelvind i området til ca. 8,0 m/s i 80 meters høyde. Det fremgår av utredningen at dominerende vindretning er vest-nordvest og nord-nordvest, i tillegg til sektorene syd-sydvest og øst. NVE konstaterer at planområdet ligger rundt 420-560 moh. NVEs isingskart tilsier at antall timer per år med ising > 10 g/time vil kunne ligge på mellom 0-100 i største

delen av planområdet og opp til 200 i de høyeste områdene. Tiltakshaver har beregnet produksjonstap som følge av ising til 1-2 %. Etter NVEs vurdering vil ikke ising utgjøre et vesentlig produksjonstap for Faurefjellet vindkraftverk. Når det gjelder turbulens antyder NVEs vindatlas RIX-verdier (terrengkompleksitet) i området på 20-40 %. Topografien i området tilsier at det vil kunne oppstå en del turbulens i planområdet, som følge av oppvinder fra dalførene til fjellplatået. Tiltakshaver har oppgitt tap som følge av turbulens til å være i størrelsesorden 2-3 % av gjennomsnittlig årlig energiproduksjon. Utover de tapsanslagene tiltakshaver legger til grunn i søknaden, mener NVE det samtidig vil være tap knyttet til nedetid i forbindelse med driftsstans og vedlikeholdsarbeid samt elektriske tap. NVE legger dette til grunn i sin vurdering.

Det fremgår av søknaden at antall brukstimer for vindkraftverket er beregnet til 2867. Dette tilsvarer en produksjonsforventning på ca. 132 GWh ved en utbygging av 46 MW. Dersom valg av turbin type tilpasses vindregimet i området og turbinplasseringer optimaliseres slik at en full utbygging tilsvarer 60 MW, vil årsproduksjonene kunne bli inntil 166 GWh ifølge søknaden. Antall brukstimer er da forventet å være 2764. NVE konstaterer at det i løpet av de siste årene har vært en betydelig utvikling av turbinteknologi med blant annet større rotor og mer effektive styringssystemer. Dette har ført til høyere forventinger til brukstid/kapasitetsfaktorer enn tidligere, særlig i områder med forholdsvis lav middelvind. Beregningene fra det nærliggende Holmafjellet viser at produksjonsforventningene kan antas å være høyere enn estimert for Faurefjellet. Etter NVEs vurdering kan tiltakshavers produksjonsberegninger antas å være lavere enn hva som kan forventes. NVE legger til grunn at en brukstid på 3000 timer og en årsproduksjon opp mot 180 GWh er realistisk ved en utbygging av 60 MW.

NVE konstaterer at planområdet er lett tilgjengelig med hensyn til transport av vindturbinkomponenter, og kostnadene knyttet til transport, adkomst- og internveier vurderes som moderate. I tillegg kommer kostnader for nettilknytning. NVE har vurdert estimerte drifts- og vedlikeholdskostnadene på 10 øre/kWh som noe lavt og mener 15 øre/kWh er nærmere et realistisk kostnadstall.

NVE understreker usikkerheten knyttet til beregninger av vindressursene, estimert produksjon og kostnader for etablering av vindkraftverket. Etter NVEs vurdering er vindressursen og forventet produksjon god sammenlignet med andre vindkraftprosjekter i landet. NVE vurderer at Faurefjellet vindkraftverk kan bli et økonomisk bærekraftig prosjekt i det norsk-svenske sertifikatmarkedet.

Beregninger av vindforholdene i planområdene viser en årsmiddelvind på 7,9 m/s i 80 meters høyde, som stemmer overens med vindmålinger gjort for Holmafjellet vindkraftverk. Etter NVEs vurdering vil ikke ising være et vesentlig problem for kraftproduksjonen, men det er forventet en del turbulens. NVE legger til grunn at en brukstid på 3000 timer og en årsproduksjon opp mot 180 GWh er realistisk ved en utbygging av 60 MW. Området er lett tilgjengelig med hensyn til transport av vindturbinkomponenter, og kostnadene knyttet til transport, adkomst- og internveier vurderes som moderate. I tillegg kommer kostnader for nettilknytning. NVE har vektlagt at vindressursen er god og området er godt egnet for vindkraftproduksjon. NVE vurderer Faurefjellet vindkraftverk til et økonomisk bærekraftig prosjekt i det norsk-svenske sertifikatmarkedet. NVE har vektlagt økonomi, vindressurser og produksjon i den samlede vurderingen av vindkraftverket.

4.2 Forhold til andre planer

Fylkesdelplan for vindkraft i Rogaland

Miljøverndepartementet og Olje- og energidepartementet har gjennom ”Retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraftverk (T-1458)” oppfordret fylkene til å utarbeide regionale planer for vindkraft. Det er videre gitt anbefalinger om hvordan slike planer bør innrettes. I henhold til retningslinjene skal godkjente regionale planer legges til grunn for fylkeskommunal virksomhet og være retningsgivende for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i fylket.

Godkjente regionale planer skal inngå i grunnlaget for NVEs behandling av enkeltprosjekter lokalisert innenfor planområdet. Søknader som er lokalisert i områder som i planen er vurdert å være spesielt konfliktfylte, bør normalt ikke imøtekommes. NVE må imidlertid alltid foreta en konkret vurdering av alle fordeler og ulemper i hvert tilfelle, inkludert mulighetene for avbøtende tiltak.

Rogaland fylkeskommune har utarbeidet «Fylkesdelplan for vindkraft i Rogaland - ytre del». Planen ble vedtatt av Rogaland fylkesting 18.09.07, og godkjent av Miljøverndepartementet 08.01.09. Analyseområdene i fylkesdelplanen er vurdert etter hvor store negative virkninger etablering av vindkraft antas å ha for miljø- og samfunnsinteresser. Områdene er delt inn i ja-, nei- og kanskje-områder. Planområdet for Faurefjellet vindkraftverk inngår i fylkesdelplanens område Bje-14, som er klassifisert som et ja-område for vindkraft.

Fylkeskommunen skriver i sin uttalelse at de tilrår at det gis konsesjon til Faurefjellet vindkraftanlegg, da området er definert som ja-område i «Fylkesdelplan for vindkraft i Rogaland». Fylkesrådmannen skriver i sitt saksframlegg at prosjektet er lokalisert i et ja-område i fylkesdelplanen, men at nyere undersøkelser viser at området har et høyere konfliktnivå i forhold til hekke- og trekkområder for rovfugl. Endringene er allikevel ikke så store at status for klassifisering i plansammenheng vil bli endret. Fylkesmannen viser til fylkesdelplanen og mener at siden det er åpnet opp for vindkraft i flere nei-områder vil flere ja-områder få økt verdi. I den sammenheng viser de til at Faurefjellet har mange av de samme kvalitetene som områdene som er definert som nei-områder. Miljødirektoratet er av den samme oppfatning. De ber samtidig NVE se på alle vindkraftsakene i regionen under ett, blant annet bør det vurderes hvor stort omfang av vindkraft det bør være i en enkelt region. Fylkeskommunen har i sitt vedtak uttrykt at de ønsker å gå i gjennom NVE sin praksis i konsesjonssaker for vindkraft, og med bakgrunn i dette kunne revidere fylkesdelplanen i kommende planprogram. Stavanger turistforening (STF) mener at utbygging av vindkraft burde foregått etter en overordnet regional og nasjonal plan.

Til merknadene over vil NVE understreke at vindkraftprosjekter vurderes på grunnlag av konkrete virkninger, og at utredninger av det enkelte vindkraftprosjekt er grundigere enn utredningene som er lagt til grunn i fylkesdelplanen. Fylkesdelplanen er et retningsgivende verktøy, og ikke en bindende plan. Når det gjelder fylkesrådmannen sine kommentarer til konfliktnivå i forhold til hekke- og trekkområder for rovfugl viser NVE til kapittel 4.7.2, hvor virkninger for fugl er vurdert. NVE konstaterer at det foreligger mange planer om vindkraftverk i regionen, og viser i den sammenheng til en oversikt over prosjektene i teksten under og til kapittel 5, hvor samlede virkninger av flere vindkraftverk i området er vurdert. NVE konstaterer at det ikke foreligger en overordnet nasjonal plan for vindkraftutbygging.

Regionalplan for energi og klima i Rogaland

Rogaland fylkeskommune v/fylkestinget vedtok 16.02.10 regional plan for energi og klima. Planen setter som mål at vindkraftproduksjonen i Rogaland fylke skal øke med 2,5 TWh innen 2020.

Fylkesmannen med flere skriver at det er gitt nok konsesjoner til at produksjonsmålet i fylket vil bli oppfylt. Fylkesmannen stiller spørsmål om lønnsomheten er tilstrekkelig vurdert, og om det bør gis nye konsesjoner før en større del av prosjektene som allerede har konsesjon har blitt realisert. FNF støtter Rogaland fylkeskommunes tidligere vedtak som frarådet flere konsesjoner til vindkraft på land i fylket fram mot 2020.

NVE konstaterer at det kun er Høg-Jæren og Åsen II vindkraftverk som er satt i drift i Rogaland etter at Regional plan for energi og klima ble vedtatt. Disse hadde i 2013 en samlet produksjon på om lag 0,23 TWh. NVE legger til grunn at målet om 2,5 TWh foreløpig ikke er nådd. NVE mener at målet kan innfris dersom alle de konsesjonsgitte anleggene meddeles endelig konsesjon av OED og bygges ut. NVE slutter seg til at det er gitt mange vindkraftkonsesjoner i Rogaland de siste årene. Samtidig vil NVE påpeke at det er nødvendig å gi flere konsesjoner enn det som i teorien trengs for å legge til rette for at Norge kan bygge ut halvparten av 26,4 TWh. Dette er nødvendig på grunn av usikkerhet om blant annet nettkapasitet, samarbeid mellom aktører og tilgang på kapital hos ulike aktører. I tillegg vil konkurranse mellom prosjektene sikre at de beste prosjektene blir bygget ut, og forutsetningene for realiserbarhet vil også kunne endre seg over tid.

Fylkesdelplan for friluftsliv, idrett, naturvern og kulturvern (FINK)

Rogaland fylkeskommune ved fylkestinget vedtok FINK 08.06.04 og planen ble godkjent av Miljøverndepartementet 13.10.05. Planen gir en oversikt over viktige lokaliteter/områder for friluftsliv, idrett, naturvern og kulturvern i fylket. Planområdet for Faurefjellet inngår ikke i noen av de temaene som FINK dekker.

Kommuneplanenes arealdel

I kommuneplanens arealdel for Bjerkreim kommune fremgår det at det aktuelle området er avsatt som LNF-område. NVE konstaterer at Bjerkreim kommune er positive til vindkraftprosjektet.

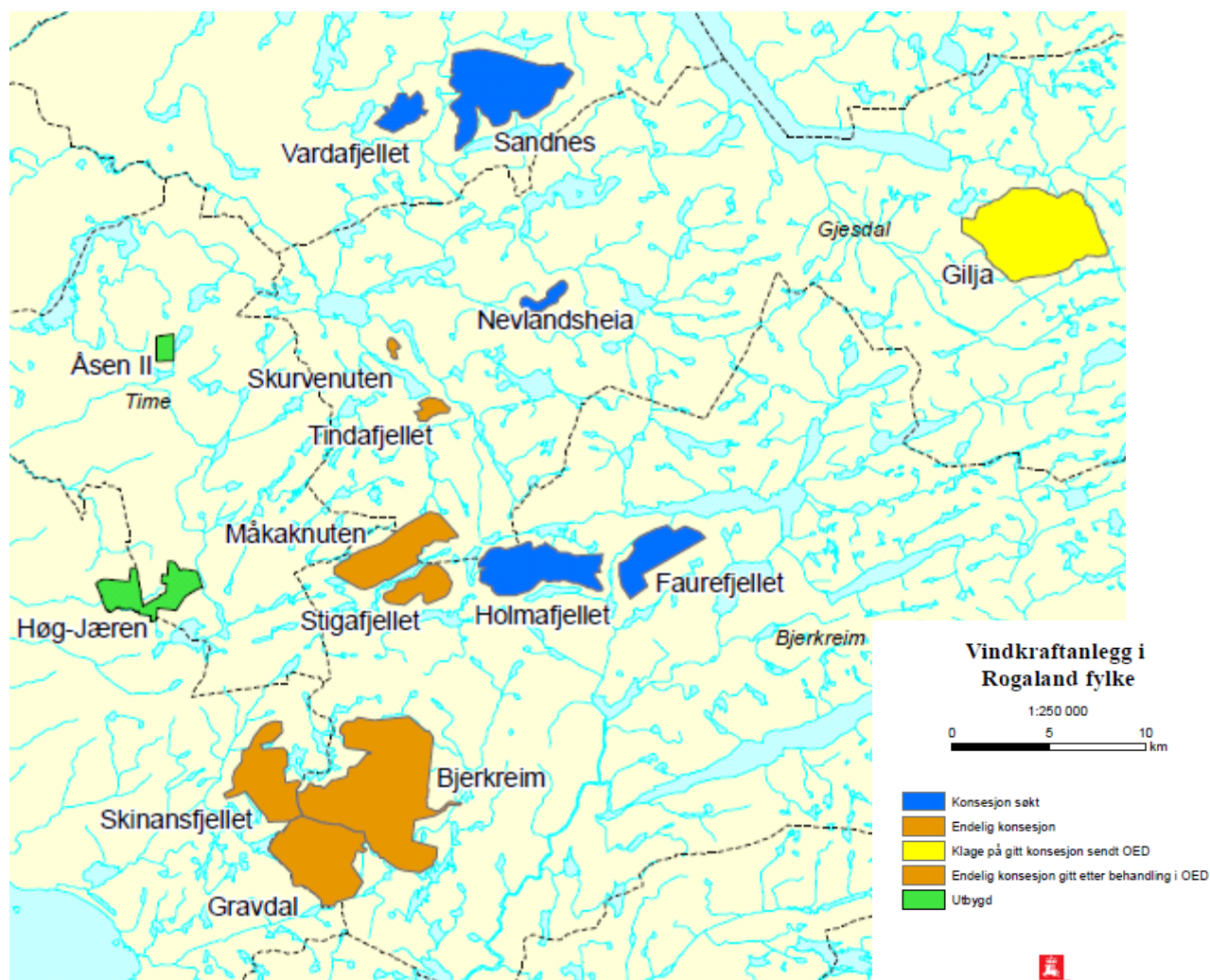
Andre vindkraftverk

Det foreligger flere planer om vindkraftverk i regionen, se figur 3, hvor følgende vindkraftverk innenfor en radius på ca. 20 km er omsøkt, påklagd, konsesjonsgitt eller idriftsatt:

Vindkraftverk	Tiltakshaver	Staus	Kommune	MW
Holmafjellet*	Zephyr AS	Omsøkt	Bjerkreim, Gjesdal	80
Måkaknute*	Lyse Produksjon AS	Endelig konsesjon	Bjerkreim	66
Stigafjellet*	Stigafjell Vind A	Endelig konsesjon	Bjerkreim	30
Bjerkreim*	Dalane Vind AS	Endelig konsesjon	Bjerkreim	150
Skinansfjellet*	Norsk Vind Skinansfjellet AS	Endelig konsesjon	Hå	90
Gravdal*	Fred. Olsen Renewables AS	Endelig konsesjon	Bjerkreim	90
Høg-Jæren	Jæren Energi AS	Idriftsatt	Hå, Time	73,6
Åsen II	Solvind Åsen AS	Idriftsatt	Time	1,6
Gilja	Fred. Olsen Renewables AS	Påklagd	Gjesdal	135
Vardafjellet	Vardafjellet Vindkraft AS	Omsøkt	Sandnes	30

Sandnes	Norsk Vind Energi AS	Omsøkt	Sandnes	90
Nevlandsheia	Zephyr AS	Omsøkt	Gjesdal	19
Skurvenuten	Asko Rogaland AS	Endelig konsesjon	Gjesdal	10
Tindafjellet	Asko Rogaland AS	Endelig konsesjon	Gjesdal	10

* Bjerkreims-klyngen, inkludert Faurefjellet vindkraftverk. Totalt 566 MW, hvorav 426 MW har konsesjon.

Figur 3. Konsesjonsgitte, påklage, omsøkte og idriftsatte vindkraftverk i regionen innenfor en radius på ca. 20 km fra Faurefjellet vindkraftverk.

Etter NVEs vurdering er det relevant å vurdere samlede virkninger av ovennevnte vindkraftprosjekter for flere temaer, herunder naturmangfold og landskap. Det vises i den sammenheng til kapittel 5.

NVEs vurdering av forholdet til andre planer

NVE konstaterer at Bjerkreim kommune stiller seg positive til Faurefjellet vindkraftverk. Det aktuelle området er i kommuneplanens arealdel avsatt som LNF-område. Dersom det gis konsesjon til vindkraftverket, må konsesjonær søke om dispensasjon fra gjeldende planstatus. NVE konstaterer at planområdet for Faurefjellet vindkraftverk er vurdert som et ja-område i fylkesdelplanen, og at også fylkeskommunen stiller seg positive til prosjektet. De har uttalt at de ønsker å gå i gjennom NVE sin

praksis i konsesjonssaker for vindkraft, og med bakgrunn i dette kunne revidere fylkesdelplanen i kommende planprogram.

Tiltaket er lokalisert i nærheten av en rekke andre vindkraftprosjekter. NVE har vurdert samlede virkninger for de temaer der det anses som relevant i kapittel 5.

NVE konstaterer at planområdet for Faurefjellet vindkraftverk er et ja-område i «Fylkesdelplanen for vindkraft i Rogaland». NVE har vektlagt at fylkeskommunen og Bjerkreim kommune er positive til at det gis konsesjon for Faurefjellet vindkraftverk. I kommuneplanenes arealdel er planområdet avsatt som LNF-område og ved en eventuell konsesjon vil det være nødvendig å søke om dispensasjon fra gjeldende planstatus.

4.3 Landskap og visuelle virkninger

Plan- og influensområdet ligger i henhold til Nasjonalt referansesystem for landskap i landskapsregion *18 Heibygdene Dalane og Jæren*. Planområdet ligger i underregionen *18.2 Bjerkreim og Sirdalsheiene*.

I konsekvensutredningen står det at Faurefjell utgjør et markert høyereliggende platå (420-560 moh.), som er topografisk avgrenset fra tilgrensende områder av dalfører og lavereliggende vann. Terrenget er kupert og stedvis ganske ulendt, med en mengde mindre bergformasjoner og kløfter. Planområdet har noen små og næringsfattige vann og det er begrenset med myrområder. Naturtypen kystlynghei dominerer og vegetasjonen betegnes som ordinær og representativ, og det er begrensede forekomster med skog. Planområdet er lite preget av inngrep, men områdene rundt har flere tyngre tekniske inngrep, herunder Fylkesvei 112 i vest og sør og 300 kV kraftledning nord for planområdet.

Influensområdet (radius < 20 km) har en svært variert topografi og domineres av mange fjellpartier, som er oppbrutt av dype og smale dalfører. De mange toppene og mindre platåene har noenlunde samme høyde, og utgjør slik sett en sammenhengende visuell flate avbrutt av dalgangene og enkelte høyere topper. Fjellsidene fra platåene og ned mot dalførene er visuelle barrierer og rammer inn dalførene. Plan- og influensområdet er samlet verdivurdert til middels verdi, som tilsier at landskapet er representativt for regionen.

Vindturbinene vil bli godt synlig fra andre høyereliggende områder, som dekker vesentlige deler av influensområdet. De vil også være synlig fra enkelte få og kortere dalstrekninger og synligheten vil være størst i de nærmeste dalførene. Av synlighetskartet fremgår det at synligheten av anlegget blir markant redusert etter ca. 7-9 km på grunn av topografien. Områder med bebyggelse vil bli moderat berørt av visuelle virkninger, og det er i hovedsak de nærmeste gårdene som vil bli visuelt påvirket. Fjellsidene opp mot platået vil virke skjermende. Den samlede konsekvensgraden for tiltaket er vurdert til middels negativ.

Miljødirektoratet skriver at tiltaket vil ha middels til stor negativ konflikt med landskapet. De har gitt tiltaket konfliktgraden C for temaet landskap.

Fylkesmannen mener at vindkraftverket vil få dominerende landskapsvirkninger. Ramsli skriver at prosjektet vil medføre store inngrep i naturen, og at området består av mye kystlynghei, og at det er fantastisk utsikt helt til sjøen fra Faurefjell. Stavanger turistforening (STF) skriver at vindkraftverkene er meget arealkrevende og de påvirker landskapet langt utover egne anleggsområder. Videre skriver STF at nedbygging av flere kvadratkilometer kystlynghei, som er en kritisk truet landskapstype, må sees i sammenheng med nedbygging av tilsvarende naturområder i andre planlagte vindkraftverk nær Faurefjellet.

Fuglestad og Serigstad mener tiltaket medfører store visuelle virkninger for landskapet, hvor de blant annet skriver at de vil se sju til åtte av turbinene på Faurefjellet i tillegg til 23-26 turbiner på Holmafjellet. Vindturbinene vil dermed fylle hele synsranden, da alle husene på gården er vendt mot sør. De mener videre at tiltaket(ene) vil medføre visuelle virkninger fra Fylkesvei 111 mot Nedrebø.

Fuglestad og Serigstad mener også at tiltaket(ene) vil medføre betydelige visuelle virkningene nattetid. Ramsli med flere skriver at lysforurensingen vil være ubehagelig og mener det kan være sykdomsfremkallende. De skriver at en utbygging av begge prosjektene vil medføre synlige vindturbiner fra øst til vest.

Norges Miljøvernforbund peker på at prosjektet medfører stort behov for masser, og vil kreve stort omfang av sprenging. Fylkesmannen mener også at det blir tatt for lett på inngrepet i landskapet i form av sprenging, fyllinger og massehåndtering.

NVE konstaterer at planområdet i dag er lite preget av tekniske inngrep og området fremstår som delvis urørt. En utbygging av vindkraftverket vil tilføre området et teknisk, moderne og industrielt landskapselement som vil endre og prege landskapskarakteren i området. NVE legger til grunn at vindkraftverket lokalt kan oppfattes som et stort inngrep som vil påvirke landskapsopplevelsen. Etter NVEs vurdering kan vindkraftverk også oppfattes som et positivt landskapselement, fordi det blant annet representerer elektrisitetsproduksjon basert på en fornybar energikilde, og slik bidrar til å møte det moderne samfunns etterspørsel etter energi.

Det fremgår av fotovisualiseringene og synlighetskartet, at vindturbinene vil være godt synlig fra mange steder. Topografien i influensområdet tilsier at vindkraftverket vil være godt synlig fra andre høyereliggende områder i regionen. Vindkraftverket kan av mange oppleves som visuelt dominerende, men dette vil avta med avstanden. Etter NVEs vurdering er det først og fremst i en radius på < 10 km at de visuelle virkningene av vindturbinene vil kunne oppleves som betydelige.

Området Fuglestad vil først og fremst bli visuelt påvirket av det omsøkte Holmafjellet vindkraftverk. Etter NVEs vurdering vil områder med bebyggelse i nærheten av Faurefjellet vindkraftanlegg i hovedsak være delvis skjermet av fjellsidene ned mot dalførene, og NVE har først og fremst vektlagt at tiltaket vil medføre visuelle virkninger fra andre fjellplataer. Dette er områder som har betydning i forhold til friluftsliv, og vindkraftverket vil være synlig fra flere turmål og utsiktspunkter. NVE har for øvrig vurdert samlede visuelle virkninger av flere vindkraftverk i kapittel 5 i dette notatet.

NVE konstaterer at lysmerking vil forsterke de visuelle virkningene av vindkraftverket særlig om natten, i skumring og mørke dager. NVE konstaterer at hinderlysmarkering av vindturbiner fastsettes i medhold av forskrifter som forvaltes av Luftfartstilsynet. Det kan bli aktuelt med passiv lysmerking, noe som innebærer kun aktivisering av lyskilden ved passering av fly.

Når det gjelder uttak av masser og sprenging i forbindelse med anleggsarbeidet vil NVE ved en eventuell konsesjon stille krav til at det skal utarbeides en miljø-, transport- og anleggsplan, som skal inneholde en beskrivelse av hvordan landskaps- og miljøforhold skal ivaretas i anleggs- og driftsperioden. NVE har vurdert virkninger for naturmiljøet, herunder naturtype kystlynghei og andre biologiske verdier i kapittel 4.7.

Etter NVEs vurdering vil planområdet endre karakter fra urørt til et landskap med store inngrep og vindturbinene vil oppleves som dominerende inne i planområdet. Vindturbinene vil i hovedsak bli eksponert fra andre høyereliggende fjellplataer, som har betydning i friluftslivssammenheng. Områder med bebyggelse vil ikke i tilsvarende grad være eksponert for vindturbinene, selv om anlegget vil kunne være synlig fra flere steder i dalførene. NVE har i samlet vurdering vektlagt visuelle virkninger av tiltaket.

4.4 Kulturminner og kulturmiljø

Det er ingen kjente automatisk fredete kulturminner, vedtaksfredete kulturminner eller andre verneverdige nyere tids kulturminner i planområdet og potensialet for funn vurderes samlet som lavt. Det fremgår av utredningen at det fins enkelte steingarder i planområdet, og muligens torvmyrer. Sistnevnte antas å være av nyere tid med liten verdi, både vitenskapelig og opplevelsesmessig.

I influensområdet (radius < 20 km) er det registrert flere automatisk fredete kulturminner av stor verdi og potensialet for flere funn er antatt å være stort. I følge søknaden er det i hovedsak snakk om gravhauger, enkeltliggende og i felt, hustufter, noen samlede forhistoriske gårdsanlegg, samt enkelte løsfunn av oldsaker. De fleste kan dateres tilbake til jernalderen, men noen er eldre og stammer fra bronsealderen. Av nyere tids kulturminner er det i hovedsak snakk om verneverdige bygninger. I utredningen er det gjort et utvalg av 17 kulturmiljøer i influensområdet, på grunnlag av kulturminnekonsentrasjonen, visuell influens fra vindkraftverket og avstand til planområdet. Etablering av vindkraftverket vil medføre varierende grad av visuelle virkninger for disse områdene. Kulturminnene befinner seg i hovedsak i laveliggende områder i dalførene og i stor avstand fra planområdet. De visuelle virkningene er derfor begrenset, og vurdert til å være av middels til lavt negativt omfang. Av kulturmiljøene som vil få middels visuelle virkninger er områdene Skjæveland, Fuglestad-Nedrebø og Ivesdal. Den samlede konsekvensgraden for tiltaket er i utredningen vurdert til liten negativt.

Fylkeskommunen skriver i sin uttalelse at dersom det gis konsesjon, forutsetter de at kulturminneinteressene ivaretas i samsvar med bestemmelsene i kulturminneloven. De skriver at planområdet er vurdert til å ha et middels potensial for funn av automatisk freda kulturminner, og at flere automatisk freda kulturminner i influensområdet vil bli påvirket visuelt, herunder gårdsanleggene på Storrsheia og forminnefeltet ved Fuglestad og Augeland, samt det forhistoriske gårdsanlegget på Tringsla.

NVE konstaterer at det ikke er kjente automatisk fredete kulturminner eller vedtaksfredete kulturminner i planområdet eller i umiddelbar nærhet, og potensialet for funn i planområdet er vurdert som begrenset i utredningen. Rogaland fylkeskommunen har vurdert potensialet som middels. NVE vil ved en eventuell konsesjon fastsette vilkår om at undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9 skal være oppfylt før godkjenning av miljø-, transport- og anleggsplanen. Ved en eventuell konsesjon forutsetter NVE at ovennevnte steingarder i planområdet blir ivaretatt så langt det lar seg gjøre i teknisk-økonomisk forstand. Dette skal fremgå i miljø-, transport- og anleggsplanen.

Etter NVEs vurdering vil virkningene for kulturminner og kulturmiljø i influensområdet i hovedsak være knyttet til visuelle virkninger og endret opplevelsesverdi for kulturmiljøene, men virkningene er etter NVEs vurdering ikke av et slikt omfang at hensynet til kulturminner tillegges vekt i den samlede vurderingen.

NVE konstaterer at det ikke er kjente automatisk fredete kulturminner eller vedtaksfredete kulturminner i planområdet. NVE vil ved en eventuell konsesjon fastsette vilkår om at undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9 skal være oppfylt før godkjenning av miljø-, transport- og anleggsplanen. De eventuelt direkte virkningene for kulturminner i planområdet, herunder hensyn til steingardene, skal unngås ved plantilpasninger. Dette skal fremgå i miljø-, transport- og anleggsplan ved en eventuell konsesjon. Tiltakets virkninger for kulturmiljø i influensområdet er i hovedsak knyttet til visuelle virkninger. Etter NVEs vurdering tilsier avstand til vindturbinene samt graden av påvirkning, at hensynet til kulturminner og kulturmiljø ikke vil vektlegges i den samlede vurderingen av Faurefjellet vindkraftverk.

4.5 Friluftsliv og ferdsel

Det fremgår av konsekvensutredningen at selve planområdet primært er et nærturområde. Det foregår noe hjortejakt i utkanten av planområdet. Det er mulighet for å parkere langs den eksisterende anleggsveien fra Trongsla og området er således lett tilgjengelig. Det er satt opp et informasjonsskilt ved anleggsveien og det går en enkel og merket tursti fra anleggsveien opp til Faureknuten. Stien går i ytterkanten av planområdet. Det er ingen hytter i planområdet, og området er avsatt som LNF-område i gjeldende kommuneplan. Planområdet er vurdert til å ha liten verdi.

I influensområdet (radius <10 km) er det flere friluftsområder og turmål med varierende verdi, opplevelseskvaliteter og bruksfrekvens. Av områder med middels-stor verdi er utsiktspunktet Solbjørnipa (466 moh.), hvor det er tilrettelagt med parkering og sti fram til utsiktspunktet. Området er mye brukt, og ligger ca. 8 km fra planområdet. Stavtjørnområdet med Skaraknuten, som ligger ca. 12 km vest for planområdet, er også vurdert til middels-stor verdi. Området er et hytteområde med alpinanlegg og merkede stier og bruken er moderat til stor. Brekko/Madlandsheiene er i utredningen vurdert til stor verdi, et godt tilrettelagt og mye brukt turområde, som ligger 6-10 km nord for planområdet og er et sikret friluftsområde i fylkeskommunale planer (FINK). I tillegg er det flere store utmarksarealer, som blir mer eller mindre brukt i sammenheng med friluftsliv. Konsekvensgraden er i utredningen samlet vurdert til liten negativ for friluftsliv.

Miljødirektoratet hevder at tiltaket vil være i direkte og indirekte konflikt med viktige turområder. Anlegget vil være synlig over store områder og prege landskapsbildet fra flere turmål. De har gitt tiltaket konfliktgraden C for temaet landskap.

Bjerkreim kommune ber om at det fastsettes vilkår i en eventuell konsesjon om å tilrettelegge for bruk av friluftaktiviteter i vindkraftområdet. Fuglestad og Serigstad mener tiltaket vil medføre virkninger for friluftsliv, og nevner at området ikke er lite tilgjengelig slik det står i søknaden, men at det blant annet går en løype fra «militærveien» til Faurefjellet. De kommenterer samtidig faren for iskast i et fint ski- og turterreng. Ramsli mener området er lagt til rette for allmenn ferdsel gjennom nylig oppmerkede turløyper. Det er flere fine, usjenerte badeplasser i området, eksempelvis sandstrand i vika på sør-østsida av Fuglestadvatnet.

NVE konstaterer at planområdet har verdi som nærturområde, men at bruken er begrenset. Etter NVEs vurdering vil tiltaket først og fremst endre opplevelsesverdien av friluftslivet flere steder i og rundt planområdet, særlig for brukergrupper som ønsker å oppleve stillhet og urørt natur. I planområdet vil vindkraftverket oppleves som dominerende, i tillegg vil tiltaket medføre virkninger som støy og skyggekast. NVE er ikke kjent med at området benyttes mye vinterstid. Det vises til kapittel 4.11 for vurdering av ising og iskast, og forbehold i forbindelse med friluftsliv vinterstid. NVE konstaterer at eksisterende anleggsvei benyttes for adkomst til området. Adkomstveien til vindkraftanlegget vil følge tilsvarende trasé. Etter NVEs vurdering vil internveinettet forringe områdets kvaliteter med hensyn til de nåværende verdiene for friluftsliv. Den merkede turstien går ifølge søknaden helt i ytterkant av planområdet og vil ikke bli berørt i vesentlig grad. NVE forutsetter for øvrig at tiltakshaver så langt det lar seg gjøre tar hensyn til etablerte stier i området. NVE legger til grunn at aktivitetene turgåing og hjortejakt kan bedrives som før, men opplevelsen vil bli vesentlig endret i planområdet. NVE konstaterer at det ikke er hytter i planområdet.

Etter NVEs vurdering fins det flere nærliggende alternative turområder, som i større grad er tilrettelagt for friluftsliv. Virkningene for friluftsliv i disse områdene og for influensområdet generelt er i hovedsak knyttet til endret opplevelsesverdi, som følge av visuelle påvirkning. Etter NVEs vurdering vil vindkraftverket ligge eksponert til og være godt synlig fra høyereliggende turmål og stier, se

kapittel 4.3 for en nærmere vurdering av visuelle virkninger. Med økende avstand til vindturbinene vil påvirkningen på friluftslivsområder og turmål bli mindre.

Erfaringer fra andre vindkraftverk i Norge tyder på at det ikke nødvendigvis blir mindre friluftslivsaktivitet i et område der vindkraft etableres. Turopplevelsen blir for mange endret blant annet på grunn av de visuelle virkningene. Utbygging av veinett kan samtidig føre til at nye brukergrupper vil benytte seg av området. Erfaringer fra etablerte norske vindkraftverk, blant annet i Smøla og Lebesby, viser at friluftslivsaktiviteten i vindkraftverk kan være relativt høy, og at syklistene kan bli en ny brukergruppe. Dersom det gis konsesjon, vil NVE sette vilkår om at tiltakshaver skal utarbeide en plan om tiltak for friluftsliv i samarbeid med Bjerkreim kommune. Dette vil etter NVEs vurdering kunne øke bruken av området.

Planområdet brukes i liten grad til friluftsliv og er primært et nærturområde for befolkningen i områdene rundt. Faurefjellet vindkraftverk vil medføre virkninger for friluftsliv i planområdet i form av visuelle virkninger, støy og skyggekast. Etter NVEs vurdering vil opplevelsesverdien av friluftslivet bli betydelig endret, særlig for brukergrupper som ønsker å oppleve stillhet og urørt natur. NVE vil ved en eventuell konsesjon sette vilkår om at tiltakshaver skal utarbeide en plan om tiltak for å tilrettelegge området for friluftsliv. Etter NVEs vurdering vil vindkraftverket ligge eksponert til og være godt synlig fra høyereliggende turmål og stier, herunder de mye brukte områdene Solbjørgnipa, Stavtjørnområdet og Brekko/Madlandsheiene. Avstanden fra planområdet til turområdene tilsier at virkningene vil være små. NVE vil ikke vektlegge virkninger for friluftsliv i den samlede vurderingen.

4.6 Reiseliv

Det fremgår av søknaden at det ikke er reiselivsaktiviteter eller turistanlegg innenfor planområdet til vindkraftverket, og det foreligger heller ingen planer om slike aktiviteter. Av reiselivsaktiviteter i influensområdet blir Veen Gardscamping nord for Espeland og Bjerkreim Camping på Gjedrem nevnt. Begge campingplassene er plassert slik at Faurefjellet vindkraftverk ikke vil være synlig. Videre står det i søknaden at Bjerkreimselva er kjent for å være en av de beste laksefiskelvene i landet. Vindkraftverket vil i liten grad være synlig fra fiskeplassene langs Bjerkreimselva. Det samme gjelder ved ørretfiske i flere av innlandsvannene. Samlet konsekvensgrad for reiseliv og turisme er vurdert til ingen til liten positiv, da anlegget kan utløse stor aktivitet i anleggsperioden og med det medføre behov for overnatting og forpleining, som kan komme den lokale reiselivsnæringen til gode.

NVE legger til grunn at en vindkraftutbygging kan redusere områdets landskapskvaliteter og prege opplevelsen av landskap, kulturmiljø og natur i influensområdet. For noen kan dette redusere interessen for å besøke området, og dermed påvirke det kultur- og naturbaserte reiselivet i regionen i negativ forstand. Etter NVEs vurdering kan vindkraftutbygging gi positive virkninger for den lokale reiselivsnæringen i form av økt aktivitet i forbindelse med anleggsfasen, hvor det vil være behov for overnattings- og serveringstjenester. Erfaringer fra andre vindkraftverk viser at reiselivsbedrifter kan oppleve positive virkninger også i driftsperioden, blant annet gjennom vedlikeholdsarbeid i vindkraftverket.

Etter NVEs vurdering vil en utbygging av Faurefjellet vindkraftverk medføre små negative virkninger for reiseliv og turisme i kommunen. Virkningene vil i hovedsak være relatert til natur- og kulturopplevelsen i form av visuelle virkninger. Ingen kjente reiselivsmål i influensområdet vil bli påvirket visuelt i særlig grad. En vindkraftutbygging vil etter NVEs vurdering kunne gi positive virkninger for reiselivsnæringen i området ved økt behov for overnattings- og serveringstjenester, særlig i anleggsperioden. NVE vil ikke vektlegge virkninger for reiseliv og turisme i den samlede vurderingen.

4.7 Naturmangfold

NVE har vurdert tiltaket etter naturmangfoldloven §§ 8-12, jamfør § 7. Nedenfor følger en omtale og vurdering av vindkraftverkets virkninger for naturmangfold, inndelt etter undertemaene naturtyper og vegetasjon, fugl og annen fauna. NVE viser til vurdering av kunnskapsgrunnlaget for naturmangfoldet i kapittel 3.4 i vedlegget ”Tematiske konfliktvurderinger, innkomne merknader og vurdering av beslutningsgrunnlaget”, og vurdering av samlet belastning i henhold til naturmangfoldloven § 10 i kapittel 5.

4.7.1 Naturtyper og vegetasjon

Planområdet er stort sett uten trær, med småvann og noen mindre myrer. Det fremgår av utredningen at planområdet er dominert av naturtypen kystlynghei. Beite og skjøtsel har holdt vegetasjonen nede og gitt området et åpent preg og gjengroingen er samlet sett liten. Kystlyngheien i planområdet er i utredningen vurdert til å være av stor verdi. Det er ikke registrert utvalgte naturtyper eller prioriterte plantearter innenfor planområdet. Den rødlistede plantearten klokkesøte (*sårbar, VU*) er registrert i begrenset omfang innenfor planområdet. Samlet sett er naturtyper, flora og vegetasjonstyper i planområdet ordinær og representativ for regionen. Tiltaket er gitt konsekvensgraden middels negativ for naturtyper og vegetasjon, hvor det legges spesielt vekt på at et betydelig areal med kystlynghei vil bli berørt.

Miljødirektoratet mener tiltaket vil være i betydelig konflikt med større sammenhengende kystlynghei, som er i god hevd, og blant annet medføre fragmentering av kystlyngheien. Miljødirektoratet skriver at planområdet har relativt homogen kystlynghei med få inngrep, og at arten klokkesøte (*sårbar, VU*) finnes der. De har satt samlet konsekvensgrad for naturmiljøet til D-C.

Fylkesmannen mener at det omsøkte anlegget vil føre til at verdifullt kystheilandskap blir redusert og at dette vil medføre uavklarte virkninger for biologiske verdier. Espeland skriver at det er funnet klokkesøte utenfor planområdet. Han mener at arten vil komme inn i området etter lyngbrenningen når det blir til kystlynghei klasse A.

FNF Rogaland skriver at naturinngrepene kan medføre alvorlige endringer i økosystemet, gjennom eksempelvis endring av grunnvannsnivået i området, og er bekymret for hva dette kan bety for naturen og nærmiljøet på og ved Faurefjellet.

NVE konstaterer at store deler av planområdet består av kystlynghei. Lokaliteten er ikke avmerket eller registrert som verdifull naturtypelokalitet i Miljødirektoratets «Naturbase» i motsetning til det nærliggende område Holmafjellet. Gjengroingen er liten som følge av beite og skjøtsel, og NVE slutter seg til Miljødirektoratets vurdering om at naturtypen er i god hevd. Etter NVEs vurdering er kvaliteten på naturtypen av en slik karakter som tilsier at området er verdifullt med hensyn til kystlynghei. Tiltaket vil medføre fragmentering og reduksjon av kystlynghei.

Etter NVEs vurdering er det lite som tilsier at grunnvannsnivået i området vil bli vesentlig endret som følge av en utbygging. Drenering av myrer og fuktmark kan forekomme i forbindelse med etablering av vindkraftverk. Dette vil blant annet kunne påvirke arter som er fuktighetskrevende. NVE konstaterer at det er få vann og myrer av særlig størrelse i planområdet, og har ikke vektlagt virkninger for disse i den videre vurderingen.

NVE konstaterer at det ikke er registrert utvalgte naturtyper eller prioriterte plantearter i planområdet. Den rødlistede plantearten klokkesøte (*VU*) er registrert med to eksemplarer sørøst i planområdet. Etter NVEs vurdering vil det være mulig å unngå vesentlige og potensielle negative virkninger for arten, dersom det tas hensyn til dette ved detaljplanleggingen av tiltaket. NVE vil ved en eventuell

konsesjon derfor fastsette krav om at naturtyper og vegetasjon, som blir berørt, skal omtales i miljø-, transport- og anleggsplanen. I planen skal det blant annet redegjøres for hvordan ulemper for klokkesøta (*sårbar, VU*) og kystlynghei, kan unngås ved plantilpasninger. Planen skal godkjennes av NVE.

NVE har vektlagt at naturtyper og vegetasjon i området er representativt for regionen, men at tiltaket vil medføre fragmentering og reduksjon av kystlynghei, som er i god hevd. NVE kan ikke se at etablering av Faurefjellet vindkraftverket vil være i strid med forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer og plantearter, jamfør naturmangfoldloven §§ 4 og 5, dersom det tas hensyn til naturtyper og vegetasjon/arter ved detaljplanlegging av anlegget. NVE vil ved en eventuell konsesjon fastsettes vilkår om at det skal utarbeides en miljø-, transport- og anleggsplan. I planen skal det blant annet kort redegjøres for hvordan ulemper for kystlynghei og klokkesøte (*sårbar, VU*) kan unngås ved plantilpasninger. NVE vil vektlegge virkninger for naturtyper og vegetasjon i den samlede vurderingen.

4.7.2 Fugl

Det fremgår av konsekvensutredningen at planområdet har en representativ fuglefauna for regionen. Med bakgrunn i planområdets begrensede størrelse og ensformige habitater vurderes nåværende og potensielle leveområder for fugl som begrenset. Få arter er knyttet til området og tettheten av fugl er lav. I influensområdet (radius <4km) vurderes forekomsten av fuglearter som ordinær og representativ for regionen, til tross for at mange sjeldne og truede fugler er registrert i hekketiden, herunder hubro. Flere fuglearter flyr over området gjennom året, men planområdet ligger ikke i den naturlige trekkleden for kystbundne arter. Planområdet berøres til en viss grad av rovfugltrekket, men er i konsekvensutredningen oppgitt til å være større lenger vest. Det er ikke registrert prioriterte arter innenfor plan- og influensområdet. Områdets verdi for fugler gjelder først og fremst for enkeltindivider. Samlet konsekvensgrad for fugl er vurdert til middels negativ i utredningen.

Følgende merknader har kommet inn for temaet fugl:

Miljødirektoratet mener tiltaket vil påvirke hubro (EN, sterkt truet) og andre fuglearter, blant annet i form av redusert ungeproduksjon. Tiltaket vil samtidig være i konflikt med rovfugl på høsttrekk. De nevner at planområdene for Holmafjellet og Faurefjellet inngår i hekkeområder for blant annet hubro, storlom, smålom, vandrefalk, hønsehauk, kongeørn, musvåk og havørn. Videre skriver de at planområdene inngår i et større område på Jæren med stor konsentrasjon av rovfugl på trekk.

Fylkesmannen mener det er sannsynlig at området blir brukt fast av et ukjent større antall hubroer. De nevner samtidig at registreringer viser at Faurefjellet har større verdi for fuglelivet enn det som lå til grunn når fylkesdelplanen ble laget, særlig for rovfugl. De nevner hekkelokaliteter for blant annet kongeørn, havørn, vandrefalk, hubro og storlom.

Norges Miljøvernforbund (NMF) skriver at hubro (sterkt truet, EN) ferdes i området, og krever derfor at det gis avslag til Faurefjellet vindkraftverk. De viser også til at flere andre truede rovfugler bruker området, og mener det er en bagatellisering å omtale tiltakets virkninger for fugl som middels negativt. Når det gjelder fugl peker de først og fremst på kollisjonsfaren med vindturbinene. De trekker frem artene storlom (nær truet, NT) som hekker innenfor området, og at det må legges spesiell vekt på at hubro (sterkt truet, EN) er etablert i eller ved planområdet. De viser videre til hekkende heilo, bra forekomster av orrfugl og et visst trekk av rovfugl som går gjennom området. De skriver at i kanten av planområdet hekker hønsehauk (nær truet, NT) og at vandrefalk og havørn er etablert som hekkefugler i det øvrige influensområdet. De nevner videre flere andre arter, herunder storlom, musvåk og kongeørn.

Ramsli med flere skriver at de har ved flere anledninger siden 2011 observert og hørt hubro i området, og at de ukentlig observerer ørn i området.

Fuglestad og Serigstad mener tiltaket vil medføre virkninger for naturmangfold, og at fuglelivet vil bli skadelidende. De nevner artene kongeørn, hubro og orrfugl.

Espeland skriver at det har blitt observert to ryper i området.

Nedenfor følger en omtale av aktuelle rødlistede arter, deres bestandssituasjon og vurdering av eventuelle virkninger tiltaket har på disse. Artene er enten registrert eller antatt å forekomme i plan- og/eller influensområdet.

Hubro (EN, sterkt truet)

Det fremgår av konsekvensutredningen at planområdet inngår i et helårs leveområde til hubro. Det er registrert hekkeområde for arten i nær tilknytning til planområdet, og det har blitt registrert roping i dette området over lengre tid. Roping fra arten er også hørt i planområdet. Det antas at dette er samme territorielle fugler. Det er ikke kjent eller registrert noen reirplass for arten inne i planområdet, selv om det foreligger egnede områder der og muligheter for alternative reirplasser. I søknaden står det at det kan være mulighet for at østre del av planområdet inngår i et territorium for et annet par. Arealbruken for arten i området er generelt dårlig kjent både for planområdet og tilgrensende område.

Hubrobestanden i Norge antas å være på mellom 350 og 600 par og i Rogaland og Vest-Agder hekker trolig cirka 50-100 par. Arten er i Artsdatabanken kategorisert som sterkt truet. NVE konstaterer at det er registrert hekkende hubro i nær tilknytning til planområdet i de senere år. Det knyttes for øvrig usikkerhet til om vindkraftverk vil medføre virkninger for hubro. Utredninger som er gjort i forbindelse med andre vindkraftprosjekter konkluderer med at hubroen hovedsakelig opererer i luftrom som gjør at den ikke er spesielt utsatt for kollisjoner med vindturbiner. Etter NVEs vurdering kan inngrep i leveområdet, habitatforringelse og forstyrrelser innebære større virkninger for hubro enn kollisjonsfare med vindturbiner.

Med bakgrunn i hekkelokalitet i nærheten av vindkraftverket vurderes området til å være av betydning for arten. NVE vil vektlegge virkninger for hubro i den samlede vurderingen for fugl.

Kongeørn

Det fremgår av konsekvensutredningen at et par hekker i noe avstand fra planområdet og benytter området til næringsøk hele året og som en del av sin territoriemarkering. NVE viser til at kongeørn ble tatt ut av norsk rødliste for arter i 2010, og vurderes i dag til å være en livskraftig art. Undersøkelser knyttet til artens toleranse ovenfor forstyrrelser fra vindturbiner i utlandet viser sprikende resultat. Samtidig tilsier avstanden til reirlokalisiteten at vindturbinene ikke vil påvirke reirplassen nevneverdig. Etter NVEs vurdering kan det derimot oppstå kollisjoner mellom vindturbiner og kongeørn, som kan påvirke den lokale bestanden. Sett i sammenheng med at artens utbredelse og status som livskraftig, mener NVE tiltaket ikke vil påvirke den regionale eller nasjonale bestanden av kongeørn. NVE vil vektlegge virkninger for arten i den samlede vurderingen for fugl.

Havørn (norsk ansvarsart)

Det fremgår av konsekvensutredningen at et par sannsynligvis hekker ved planområdet, og at området benyttes til næringsøk hele året. Bestanden av havørn i Norge er anslått til å være 3000-4000 par. Havørn er en norsk ansvarsart, som betyr at Norge er forpliktet til å opprettholde en levedyktig bestand. NVE legger til grunn at det er en positiv bestandsutvikling for havørn i Norge. Erfaringer fra Smøla viser at havørnen er kollisjonsutsatt, men at den lokale havørnbestanden ikke har gått ned etter

at Smøla vindkraftverk ble etablert. Det er kjent at havørn bruker store områder i forbindelse med næringssøk. NVE konstaterer at arten har hatt en positiv utvikling i senere tid. På grunnlag av eksisterende kunnskap om havørn og vindkraftverks virkninger for arten, vil tiltaket etter NVEs vurdering ikke påvirke bestandsutviklingen for arten regionalt eller nasjonalt. Enkeltindivider i den lokale bestanden kan bli påvirket i form av kollisjon med roterende turbinblader. Arten er sensitiv for forstyrrelser særlig i hekkeperioden hvor støy kan føre til fortregning fra reirlokaltet. Det er ikke registrert noen reirplass i planområdet, og det er dermed usikkert hvorvidt arten vil bli berørt av tiltaket. NVE vil ikke vektlegge områdets betydning for arten i den samlede vurderingen for fugl.

Vandrefalk

Det fremgår av konsekvensutredningen at et par hekker i nær tilknytning til planområdet og bruker planområdet til næringssøk stort sett hele året i tillegg til markeringsområde. NVE konstaterer at arten er i vekst og er nå vurdert til å være i intervallet 1600-2000 reproduserende individer. Den har blitt nedgradert fra nær truet til livskraftig i norsk Rødliste 2010. Etter NVEs vurdering kan vandrefalk benytte planområdet til jakt/næringssøk. Vindkraftverket vil blant annet kunne utgjøre en kollisjonsfare for fuglen, da den jakter i rotor høyde. Med bakgrunn i den korte avstand mellom planområdet og reirlokalteten mener NVE at tiltaket vil kunne medføre forstyrrelser for arten særlig dersom anleggsfasen gjennomføres i hekkeperioden. Den lokale bestanden kan etter NVEs vurdering være noe utsatt for kollisjon og fortregning og dette vil kunne påvirke den lokale bestanden. Vandrefalk er for øvrig listet som livskraftig i norsk rødliste, og etter NVEs vurdering utgjør ikke vindturbinene en så stor kollisjonsrisiko eller fortregningsfare for arten at det bør vektlegges i den samlede vurderingen av fugl.

Hønehauk (NT, nær truet)

Det fremgår av konsekvensutredningen at ett til to par er registrert hekkende i influensområdet, men avstanden fra reirlokalteter til planområdet tilsier at kollisjonsfaren med vindturbiner er liten. Bestanden av hønehauk er på mellom 2800 og 4000 reproduserende individer. Bestandstrenden er minkende, og det antas en nedgang på mellom 5 og 10 % de siste 20 årene. Til tross for dette er hønehauk nedgradert fra *sårbar* i Norsk rødliste for arter 2006 til *nær truet* i Norsk rødliste for arter 2010. Hønehauk har ofte hekkelokaliteter i gammelskog. Arten begrenser sitt næringssøk til området rundt reiret, dersom byttedyrtilgangen er god nok. Det er hovedsakelig hogst av gammelskogsområder som er vesentlig for bestandsutviklingen, men den flyr samtidig høyt nok til at turbinene utgjør en kollisjonsrisiko. NVE legger til grunn at det er lite skog i planområdet og at avstanden fra reirlokalteter til planområdet tilsier at kollisjonsfaren med vindturbiner er liten. Etter NVEs vurdering vil vindkraftanlegget verken påvirke den lokale eller regionale bestanden. NVE vil derfor ikke vektlegge potensielle virkninger for arten i samlet vurdering av fugl.

Orrfugl

Vest for planområdet er det et større leveområde for orrfugl med flere spillplasser. Arten er i hovedsak knyttet til de lavereliggende områdene, der det er skog, og vil ikke bli berørt av de høyereliggende turbinene og internveiene. Bestanden av arten er solid og vil etter NVEs vurdering ikke bli påvirket i vesentlig grad av tiltaket. NVE vil ikke vektlegge virkninger for orrfugl i samlet vurdering for fugl.

Rovfugltrekk

I følge konsekvensutredningen flyr en rekke fuglearter over planområdet, spesielt under høsttrekket. Planområdet ligger ikke i den naturlige trekkleden for kystbundne arter, herunder vadefugler. Det har blitt gjennomført trekkteilinger av rovfugl i området i en fem dagers periode høsten 2009. Det ble da registrert 104 rovfugler fra Faurefjellet. Trekkteilingene viser at høsttrekket for rovfugl går i bred front

i denne delen av fylket og det omsøkte området berøres av det rovfugltrekket. Trekket er allikevel større lenger vest. Det er forventet at de fleste rovfuglene som trekker i regionen vil frekventere planområdet.

Når det gjelder trekkende fugl vil tiltaket etter NVEs vurdering i hovedsak medføre virkninger for rovfugltrekk på høsten. Tiltaket vil kunne medføre kollisjonsfare for trekkende og streifende rovfugl, og et og annet individ kan antas å bli drept i året. Tettheten av ørn i regionen og hvordan de benytter oppvinder ved høydedragene til oppdrift, tilsier at ørn vil være mest utsatt for kollisjon med vindturbinene særlig langs ytterkanten av planområdet. De fleste av artene som passerer planområdet har i midlertidig en positiv eller stabil bestandsutvikling, herunder kongeørn, havørn og vandrefalk. NVE mener derfor at tiltaket i liten grad vil påvirke den lokale og regionale bestanden av de ulike artene rovfugl som trekker i området. NVE vil vektlegge virkninger for rovfugltrekk i samlet vurdering for fugl.

Andre arter

Spurvefugler er den dominerende fuglegruppen i planområdet, med heippiplerke som den antatt tallrikste arten. Bergirisk (*nær truet, NT*) hekker mest sannsynlig i området og strandsnipe (*nær truet, NT*) er vurdert som en potensiell hekkeart i planområdet.

Bergirisk har hovedutbredelsen langs kysten fra og med Agder til og med Trøndelag. I Norge regner man med 100.000-500.000 hekkende par. Etter NVEs vurdering er virkningene av tiltaket for bergirisk små. Erfaringer fra andre vindkraftverk tilsier at arten ikke er spesielt utsatt for kollisjoner eller forstyrrelser. Når det gjelder strandsnipe vil tiltaket etter NVEs vurdering kunne medføre en og annen kollisjon med vindturbinene ved vår og høsttrekk. Arten er ikke spesielt utsatt for forstyrrelser i form av anleggsarbeid og lignende. Det er lite som tilsier at plan- og influensområdet er av vesentlig betydning for disse artene, og at tiltaket ikke vil medføre vesentlige virkninger. Etter NVEs vurdering vil ikke tiltaket påvirke den lokale eller regionale bestandsutviklingen for bergirisk (NT) og strandsnipe (NT). NVE vil ikke vektlegge virkninger for disse artene i samlet vurdering for fugl.

Samlet vurdering av virkninger for fugl

NVE konstaterer at plan- og influensområdet har en ordinær og representativ fuglefauna for regionen. Det er ikke registrert hekkende truede eller sårbare fugl i planområdet, verken under feltarbeidet eller i Artsdatabanken. Rødlistede arter er registrert i nær tilknytning til planområdet og i det øvrige influensområdet. I følge konsekvensutredningen kan enkelte arter allikevel potensielt forventes å hekke i planområdet. Med bakgrunn i planområdets begrensede størrelse og ensformige habitater vurderes nåværende og potensielle leveområder for fugl allikevel som begrenset. NVE slutter seg til konsekvensutredningen om at områdets verdi for fugler først og fremst gjelder enkeltarter.

NVE har vektlagt at artene hubro (*sterkt truet, EN*) har reirlokaltet i nær tilknytning til det omsøkte vindkraftverket. Ingen kjente reirlokalteter er i midlertidig registrert og etter NVEs vurdering vil ikke tiltaket medføre vesentlig betydning for verken den lokale eller regionale bestanden av hubro.

NVE har videre vektlagt at kongeørn henholdsvis hekker i noe avstand og trolig i nær tilknytning til planområdet. Det er sannsynlig at enkeltindivider vil kunne kollidere med turbinbladene i løpet av driftsperioden, og dette kan påvirke den lokale bestanden. Arten er ikke registrert som rødlistet og med bakgrunn i artens utbredelse og status som livskraftig, mener NVE den regionale eller nasjonale bestanden av kongeørn ikke vil bli påvirket.

Når det gjelder trekkende fugl vil tiltaket kunne medføre kollisjonsfare for trekkende og streifende rovfugl. Det må forventes at et og annet individ vil antas å bli drept i året, spesielt ørn som benytter seg av oppvinder i forbindelse med høydedragene. NVE mener bestandsutviklingen for artene som passerer planområdet er stabil og at tiltaket i liten grad vil påvirke den lokale og regionale bestanden.

Ved en eventuell konsesjon vil NVE fastsette vilkår om at konsesjonær skal benytte miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder for å unngå eller begrense virkninger for naturmangfoldet, jamfør naturmangfoldloven § 12. Basert på konsekvensutredningene, andre opplysninger og eksisterende kunnskap om fugl mener NVE at tiltaket alene ikke vil ha betydning for den regionale eller nasjonale bestandsutviklingen for truede og sårbare fuglearter, jf. naturmangfoldloven § 5.

NVE konstaterer at plan- og influensområdet har en ordinær og representativ fuglefauna for regionen, og at områdets verdi for fugler først og fremst gjelder enkeltarter. Etter NVEs vurdering vil tiltaket alene ikke ha betydning for den regionale eller nasjonale bestandsutviklingen for truede og sårbare fuglearter, og etablering av vindkraftverket vil derfor ikke komme i strid med forvaltningsmål for arter, jamfør naturmangfoldloven § 5. NVE vil ikke vektlegge virkninger for fugl i den samlede vurderingen av Faurefjellet vindkraftverk i kapittel 6.

4.7.3 *Annen fauna*

Det fremgår av konsekvensutredningen at det forekommer hjort i området, og det er registrert en viktig trekkroute for arten fra Byrkjelandsvatnet og ned ved nordvestre delen av planområdet. Hjort ble observert under feltarbeidet. Det er videre registrert elg i området, som først og fremst er knyttet til furuskogen øst for planområdet, men trekker opp i høyden spesielt sommerstid. Bestanden er nedadgående. I følge utredningen er pattedyrfaunaen i og ved planområdet representativ for området. I utredningen er planområdet vurdert til å ha middels verdi for hjort og elg. Konsekvensene er vurdert til liten til middels negativ for hjortedyr, hovedsakelig fordi viktige forflytningskorridorer mellom ulike leveområder blir direkte eller indirekte berørt. Elg forventes å bli lite berørt av en utbygging.

Etter NVEs vurdering vil tiltaket ha små virkninger for hjort. NVE legger til grunn at hjort kan bli forstyrret av tiltaket og særlig i anleggsperioden, men at dyrene forventes å tilpasse seg vindkraftverket etter noe tilvenningstid. Erfaringer viser at vilt tilpasser seg anlegget i driftsfasen og vender seg til de tekniske konstruksjonene over tid. Etter NVEs vurdering vil virkningene for andre arter være liten. NVE vil ikke vektlegge virkninger for annen fauna i den samlede vurderingen av Faurefjellet vindkraftverk i kapittel 6.

4.7.4 *Samlet belastning for naturmangfold*

NVE viser til kapittel 5 om samlede virkninger av flere vindkraftverk i regionen, hvor det også er gjort en vurdering av samlet belastning i henhold til naturmangfoldloven § 10.

4.8 **Inngrepsfrie naturområder (INON) og vernede områder**

Det fremgår av søknaden at det er få tekniske inngrep i området, men at områdene rundt planområdet har flere tyngre tekniske inngrep. En landbruksvei fører opp til planområdet og i vest og sør går Fylkesvei 112. I utkanten av planområdet i nord går det en kraftledning. I søknaden er det oppgitt at det er en liten rest på 0,094 km² av INON sone 2 (1-3 km fra tekniske inngrep).

I søknaden står det at planområdet drenerer til sidevassdrag til Bjerkreimsleva. Bjerkreimsvassdraget ble varig vernet mot kraftutbygging av Stortinget i 2005. Planområdet inngår ikke i dette vernet.

Miljødirektoratet mener tiltaket vil medføre tap av et mindre inngrepsfritt naturområde i et område som allerede har lite INON. Ramsli med flere skriver at adkomstveien til planområdet vil gå tett ved det vernede Bjerkreimsvassdraget.

NVE legger til grunn at reduksjon av INON ofte vil være en følge av etablering av vindkraftverk. Vindkraftverk må lokaliseres der vindressursen er god og i områder uten bebyggelse. Disse områdene

er ofte definert som INON. Det har siden midten av 1990-tallet vært en politisk målsetning om at inngrepsfrie naturområder i størst mulig grad skal bevares for fremtiden. NVE konstaterer at tiltaket vil medføre bortfall av noe INON, men sammenlignet med andre vindkraftplaner i regionen er imidlertid reduksjonen av INON svært liten ved en etablering av Faurefjellet vindkraftverk. NVE konstaterer at planområdet drenerer til sidevassdrag til Bjerkreimsvassdraget via andre vann. Avstanden til det vernede vassdraget Bjerkreimsvassdraget er slik at tiltaket ikke vil påvirke vassdraget.

Etter NVEs vurdering vil tiltaket medføre et ubetydelig bortfall av INON og vil ikke vektlegge dette i den samlede vurderingen av Faurefjellet vindkraftverk i kapittel 6.

4.9 Støy

I følge konsekvensutredningen er det bebyggelsen i Asheim øst for planområdet som vil bli mest berørt av støy fra vindkraftverket. Det er lagt til grunn turbintype Enercon E-70 E4 (2,3 MW). Det er oppgitt i søknaden at det er fem boliger i Asheim, som vil kunne få et støynivå på eller over anbefalt grenseverdi på L_{den} 45 dB. En av disse er beregnet til å få et støynivå på L_{den} 50 dB. Dette er en fritidsbolig som ifølge grunneier kun er i sporadisk bruk. Seks boliger vil ha et støynivå mellom L_{den} 40-45 dB. I beregningene er det ikke tatt hensyn til markabsorpsjonsfaktor, og det er heller ikke tatt hensyn til vindstatistikk. Beregningene anses derfor å være konservative og de faktiske støyvirkningene kan antas å være mindre. Søker oppgir at nivået typisk vil bli redusert med 0-1 dB, dersom det tas hensyn til vindstatistikk. Bjerkreim kommune har i Fylkesdelplan for friluftsliv, idrett, naturvern og kulturvern (FINK) vedtatt at enkelte friluftsområder skal sikres. Tiltakshaver har derfor vurdert disse opp mot grenseverdien på L_{den} 40 dB for stille områder. Det fremgår at ingen av FINK-områdene vil ha støynivå som overskriver L_{den} 40 dB.

Stavanger turistforening mener at støyvirkningene vil være større enn det som fremkommer i søknaden. Det har kommet inn merknader knyttet til støy fra personer som bor i området Fuglestad og Byrkjeland. Etter NVEs vurdering tilsier avstanden at dette gjelder støyvirkninger fra Holmafjellet vindkraftverk. Faurefjellet vindkraftverk vil ikke medføre støyvirkninger i vesentlig grad for disse boligene.

NVE konstaterer at fem boliger, derav en fritidsbolig, kan få et støynivå over eller nær anbefalt grenseverdi på L_{den} 45 dB. Beregningene viser at fritidsboligen kan få et støynivå på L_{den} 50 dB. Tre av boligene ligger på grenseverdien, og den siste kan få et støynivå på L_{den} 46 dB.

NVE minner om at den anbefalte grenseverdien på L_{den} 45 dBA er retningsgivende, og ikke et absolutt krav til støynivå. NVE vil påpeke at den anbefalte grenseverdien er et uttrykk for hva samfunnet bør akseptere ved etablering av vindkraftverk. Etter NVEs vurdering er det likevel viktig å unngå vesentlige støyvirkninger særlig for helårsboliger og andre bygninger med støyfølsom bruk. Avbøtende tiltak er enten å kjøre turbiner i støysvak modi når støyforholdene tilsier det, velge støysvake vindturbiner, å stenge de og/eller fjerne/flytte turbiner, eller å inngå minnelige avtaler med berørte parter. Gjennomføring av slike tiltak må i midlertidig alltid vurderes opp mot redusert kraftproduksjon.

Dersom det gis konsesjon, vil NVE sette vilkår om at støynivået ved bygninger med støyfølsom bruk skal være under L_{den} 45 dBA. Dersom det vurderes som nødvendig for vindkraftverkets realiserbarhet at støynivået overstiger L_{den} 45 dBA ved bygninger med støyfølsom bruk, skal dette vurderes i en detaljplan. Detaljplanen skal videre omfatte aktuelle tiltak for å avbøte virkninger ved disse bygningene. NVE legger til grunn at det så langt råd er forsøkes å inngå minnelige avtaler mellom tiltakshaver og berørte parter. Dersom konsesjonær mener at bygninger med støynivå over L_{den} 45

dBa ikke har støyfølsom bruk, skal dette dokumenteres i detaljplanen. NVE forutsetter at konsesjonær i samråd med kommunene vurderer dette i forbindelse med utarbeidelse av detaljplanen.

Ved eventuelle bygninger med støyfølsom bruk og der det i detaljplanen beregnes støynivå på over L_{den} 50 dBA, vil støy sammen med visuelle virkninger og skyggekast påvirke støyfølsom bebyggelse i så stor grad at det kan gi grunnlag for å gi samtykke til ekspropriasjon etter oreigningslova § 2. Der det i detaljplanen er beregnet et støynivå på over L_{den} 50 dBA, kan tiltakshaver søke om ekspropriasjonstillatelse. Det er en forutsetning for en eventuell tillatelse at det skal være forsøkt å inngå minnelig avtale.

NVE konstaterer at tiltaket også vil medføre støy for friluftsliv og rekreasjon i området, og støyen innenfor planområdet til vindkraftverket vil være over de anbefalte grensene for stille områder i støyretningslinjen T-1442. Dette vil imidlertid være tilfelle i alle vindkraftverk, og et vindkraftverk vil uansett medføre en endret friluftslivsopplevelse gjennom blant annet visuelle virkninger. NVE konstaterer at Faurefjellet vindkraftverk ikke vil medføre støyvirkninger over anbefalte grenseverdier for stilleområder (L_{den} 40 dBA) for de vedtatt sikrede friluftsområdene i FINK. Se kapittel 4.5 for øvrige virkninger for friluftsliv og ferdsel.

Selve etableringen av vindkraftverket vil forårsake støyulemper for omgivelsene i en tidsavgrenset periode. De dominerende støykildene i anleggsperioden vil være sprengningsarbeid, anleggsmaskiner og andre tyngre kjøretøy. NVE legger til grunn at virkninger knyttet til anleggsvirksomhet i hovedsak knyttes til etablering av veier, fundamenter og kraftlinjer, og mindre til oppføringen av turbinene. Etter NVEs vurdering er de negative virkningene knyttet til anleggsperioden små.

NVE konstaterer at Faurefjellet vindkraftverk kan medføre et støynivå over eller nær den anbefalte grenseverdien på L_{den} 45 dBA for fire helårsboliger og en fritidsbolig. NVE vil ved en eventuell konsesjon sette vilkår om at støynivået ved bygninger med antatt støyfølsomt bruksformål ikke skal overskride L_{den} 45 dBA. Dersom det vurderes som nødvendig for vindkraftverkets realiserbarhet at støynivået overstiger L_{den} 45 dBA ved bygninger med støyfølsom bruk, skal dette vurderes i en detaljplan. Detaljplanen skal videre omfatte aktuelle tiltak for å avbøte virkninger ved disse bygningene. Vindkraftverket vil også gi støyvirkninger for friluftsliv og rekreasjon i området, men ikke i betydelig grad for de vedtatt sikrede friluftsområdene i Fylkesdelplanen for friluftsliv, idrett, naturvern og kulturvern. Utover dette er de negative virkningene knyttet til støy i anleggsperioden vurdert til små. NVE vil vektlegge virkninger for støy for bebyggelse i den samlede vurderingen av vindkraftverket.

4.10 Skyggekast og refleksblink

NVEs anbefalte grenseverdier for skyggekast er 30 timer teoretisk skyggekast per år, 30 minutter teoretisk skyggekast per dag og 8 timer faktisk skyggekast per år. Teoretisk skyggekast tar ikke hensyn til antall soltimer og er et såkalt "verste-tilfelle-scenario". Forventet skyggekast er modifisert med meteorologisk data.

Bebyggelsen ved Asheim er de som vil oppleve størst skyggekastpåvirkning, og enkelte boliger kan få opp mot fem timer forventet skyggekast og 19 timer teoretisk skyggekast i løpet av et år. I følge konsekvensutredningen vil kun én fritidsbolig få forventet skyggekast over ti timer per år. Andre områder i nærheten med bebyggelse vil ikke bli eksponert for skyggekast i vesentlig grad og antall timer skyggekast vil være betydelig under grenseverdiene.

Ramsli mener skyggekast vil være konsentrert til vinterhalvåret. Solen står hele vinterhalvåret lavt på horisonten, og skyggekast vil mest sannsynlig oppleves som svart plagsomt på en tid der solen bare titter innom noen timer daglig. NVE konstaterer at beregningene som er gjort også inkluderer "verste-tilfelle-beregninger" og er i henhold til NVEs veileder.

NVE konstaterer at vindkraftverket ikke vil medføre skyggekast for boliger over gjeldende grenseverdier for verken forventet eller teoretisk skyggekast. Det er én fritidsbolig som vil få skyggekast over 10 timer per år. Dette er den samme fritidsboligen som kan få et støynivå på L_{den} 50 dBA, se kapittel 4.10. NVE vil ved en eventuell konsesjon sette som vilkår at faktisk skyggekast ikke skal overstige åtte timer per år ved bygg med skyggekastfølsomt bruk.

NVE konstaterer at friluftslivet kan påvirkes av skyggekast og det vises til kapittel 4.5 for vurdering av virkninger for friluftsliv og ferdsel. Etter NVEs erfaring opptrer refleksblink fra vindturbiner sjeldent. Normalt vil refleksvirkningen fra vindturbinene halveres første driftsår. Etter NVEs vurdering anses ikke refleksblink å være en aktuell problemstilling i forbindelse med det omsøkte vindkraftverket.

NVE konstaterer at vindkraftverket vil medføre skyggekastvirkninger over anbefalte grenseverdier for én fritidsbolig. Områder med bebyggelse i nærheten av vindkraftverket, herunder Asheim, vil ikke bli berørt i vesentlig grad av skyggekast. NVE vil ved en eventuell konsesjon sette som vilkår at faktisk skyggekast ikke skal overstige åtte timer per år ved bygg med skyggekastfølsomt bruk. NVE vil ikke vektlegge skyggekast i den samlede vurderingen av vindkraftverket i kapittel 6.

4.11 Ising og iskast

Planområdet ligger mellom 420-560 moh. De klimatiske forholdene i planområdet tilsier at det er lite sannsynlig med vesentlig ising på vindturbinbladene. NVEs isingskart tilsier at antall timer per år med ising > 10 g/time vil kunne ligge på mellom 0-100 i største delen av planområdet og opp til 200 i de høyeste områdene.

Det kan oppstå iskast fra vindturbiner i drift. De største farene ved iskast vil etter NVEs vurdering være knyttet til friluftsliv vinterstid, og vedlikeholdsarbeid i vindkraftverket. Sannsynligheten for å bli truffet av iskast anses som svært liten for folk som ferdes i området. Ved en eventuell konsesjon vil NVE fastsette vilkår som forplikter konsesjonær til å vurdere risikoen for iskast i vindkraftverket. NVE vil fastsette vilkår som forplikter konsesjonær til å utarbeide rutiner for å varsle allmennheten i perioder med fare for iskast, for eksempel ved at det settes opp informasjonsskilt ved innfartsårene til vindkraftverket. NVE vil på nåværende tidspunkt ikke stille krav om installering av avisingsssystem, men presiserer at NVE kan stille ytterligere krav til tiltak dersom risikoen for iskast viser seg å begrense friluftslivsutøvelsen i planområdet. NVE vil ikke vektlegge ising og iskast i den samlede vurderingen.

4.12 Landbruk og skogbruk

I følge søknaden er det ikke dyrka marka i planområdet, men det benyttes til sauebeite for to av grunneierne. Det er ifølge søknaden ingen skog av betydning i planområdet i dag, og det er begrensede forekomster av bjørk i nedre deler av planområdet. Skogen er oppgitt til kun å ha verdi for uttak av ved. Virkningene for landbruk og skogbruk er vurdert til ubetydelige.

Tor Jan Espeland har lagt ved skjøtselsplan for Faurefjellet øst i uttalelsen. Han skriver at Einar Ivesdal og han selv bruker området til sau- og storfebeite. De driver også med lyngbrenning og hevder at området begynner å bli mer åpent.

NVE konstaterer at det ikke er dyrket mark eller gjødsla beite i planområdet eller i området for adkomstvei. NVE registrerer at Espeland og Ivesdal er grunneiere i området og bruker området til sau- og storfebeite. I vedlagt «Skjøtselsplan over Faurefjellet øst» står det, «*at målsettingen med prosjektet er å holde i hevd og bedre kvaliteten på utmarksbeite i området, slik at driften på brukene kan*

styrkes». NVE konstaterer at dersom det skulle tildeles konsesjon vil området fortsatt kunne benyttes til beiting og skjøtsel. Tiltaket vil medføre noe forstyrrelse av beitedyr i anleggsperioden. Adkomst- og internveier vil bedre grunneiernes muligheter til tilsyn med beitedyr og uthenting av ved. Etter NVEs vurdering vil tiltakets virkninger for skogbruk være ubetydelig.

Etter NVEs vurdering vil Faurefjellet vindkraftverk ha ubetydelige virkninger for jord- og skogbruk. Sau- og storfebeite i området kan bedrives som før. NVE mener at tiltaket kan medføre positive virkninger i form av leieavtaler for de som er grunneiere i planområdet, og bedret tilgjengelighet til utmark. NVE vil ikke vektlegge virkninger for landbruk og skogbruk i den samlede vurderingen.

4.13 Drikkevann og forurensning

Ifølge konsekvensutredningen finnes det ingen registrerte kommunale drikkevannskilder eller reservevannkilder i planområdet eller i områder berørt av adkomstvei eller nettilknytning.

Vindkraftanlegget er heller ikke planlagt innenfor nedbørfelt for slike drikkevannskilder. Mattilsynet har ingen merknader til søknaden. På bakgrunn av erfaringer fra etablerte vindkraftverk i Norge, vil det etter NVEs vurdering heller ikke være vesentlig fare for forurensning fra anlegget i driftsfasen. NVE vil ikke vektlegge dette i den samlede vurderingen.

4.14 Andre samfunnsvirkninger

4.14.1 Sysselsetting og økonomiske virkninger for lokalsamfunnet

Bjerkreim kommune hadde per 01.01.13 2779 innbyggere og ca. 1050 arbeidsplasser. Kommunen er en landbrukskommune, som nå satser på å utnytte sine fjellområder til vindkraftproduksjon, og det er flere prosjekter lokalisert i kommunen. Etter NVEs vurdering er sysselsettingsvirkningene av en vindkraftutbygging størst i anleggsfasen. Den lokale og regionale sysselsettingsandelen vil særlig være knyttet til bygging av infrastruktur og vindturbinfundamenter. Erfaringer fra etablerte vindkraftverk i Norge tilsier at det vil genereres rundt 1,5 årsverk per MW direkte knyttet til utbyggingsfasen. Dette innebærer at en full utbygging av Faurefjellet vindkraftverk med installert effekt inntil 60 MW vil medføre en direkte sysselsettingsvirkning på ca. 90 årsverk i anleggsfasen. En liten del av sysselsettingsbehovet vil dekkes av ansatte hos turbinleverandøren i anleggsfasen, og lokale/regionale entreprenører vil kunne benyttes til det resterende arbeidet. Når det gjelder direkte sysselsettingsvirkninger i driftsperioden, tilsier erfaringer fra etablerte vindkraftverk i Norge at 15-25 MW installert effekt medfører én arbeidsplass. Basert på ovennevnte erfaringer kan det etter NVEs vurdering i driftsfasen antas at en full utbygging av Faurefjellet vindkraftverk vil medføre 2-4 arbeidsplasser. Dette er noe lavere enn det tiltakshaver har oppgitt i søknaden. I tillegg kommer indirekte sysselsettingsvirkninger. Kartlegging av sysselsettingsvirkninger ved vindkraftverk i Norge, Sverige, Canada og USA tyder på at antallet indirekte arbeidsplasser vil være høyere enn antallet direkte arbeidsplasser i driftsperioden, gjennom blant annet økt etterspørsel etter varer og tjenester.

I tillegg til direkte og indirekte sysselsettingsvirkninger i Bjerkreim kommune vil tiltaket også kunne medføre positive økonomiske virkninger for kommunen og lokalsamfunnet, blant annet i form av eiendomsskatt og kompensasjon til grunneiere for bruk av grunn. I søknaden er det oppgitt at inntektene til kommunen fra eiendomsskatt vil kunne være inntil 5,5 MNOK.

Faurefjellet vindkraftverk vil etter NVEs vurdering medføre positive økonomiske virkninger for Bjerkreim kommune og lokalsamfunnet. Anlegget vil kunne bidra til økt sysselsetting lokalt og regionalt. Det anslås at en utbygging kan generere ca. 90 årsverk i anleggsfasen og 2-4 arbeidsplasser i driftsfasen. Bygging, drift og vedlikehold vil også medføre indirekte

arbeidsplasser ved økt etterspørsel etter varer og tjenester lokalt og regionalt. Erfaringer fra andre vindkraftverk tilsier at antall indirekte arbeidsplasser kan bli flere enn de direkte arbeidsplassene i vindkraftverket. Bjerkreim kommune har innført eiendomsskatt for verker og bruk. NVE har vektlagt økonomiske virkninger for kommune i den samlede vurderingen.

4.14.2 Forsvarets installasjoner

Forsvarsbygg har gitt Faurefjellet vindkraftverk kategori C/D, basert på innvirkning på Forsvarets radar. De skriver at eventuelle investeringer i avbøtende tiltak for å opprettholde ytelsen til radaren må bekostes av utbygger. De viser til andre planlagte og konsesjonsgitte vindkraftverk innenfor en radius på 30 km fra radaren, og skriver at de er bekymret for sumvirkningene av radarforstyrrelser disse vindkraftverkene kan medføre. De nevner at det er et pågående prosjekt som skal søke å avklare eventuell virkninger for radaren. Dette prosjektet skal være klart innen utgangen av 2014 og de ber om at det ikke blir gitt konsesjon før resultatene fra nevnte prosjekt foreligger.

NVE konstaterer at en vindkraftutbygging i området kan medføre virkninger for Forsvarets radar. NVE vil ved en eventuell konsesjon fastsette vilkår om at konsesjonær, i samarbeid med Forsvarsbygg og øvrige vindkraftkonsesjonærer i regionen, skal utarbeide eventuelle forslag til avbøtende tiltak. NVE forutsetter at resultater fra det nevnte prosjektet blir inkludert i denne sammenheng, og mener det ikke vil være nødvendig å avvente en ferdigstilling av prosjektet for å avgjøre konsesjonsspørsmålet. NVE vil ved en eventuell konsesjon stille krav til at nødvendige tiltak skal dokumenteres og forelegges NVE innen start for anleggsarbeidet. NVE kan kreve tredjeparts verifikasjon av hva som er nødvendige tiltak.

4.14.3 Luftfart

I følge konsekvensutredningen er saken forlagt både Luftfartstilsynet og Avinor til uttalelse. Begge instansene melder at prosjektet mest sannsynlig ikke vil få betydning for luftfart. Luftfartstilsynet har tilføyd at prosjektet ligger innenfor hovedtraseen til småflytrafikken langs kysten. I den sammenheng opplyser tiltakshaver om at de vil sikre at vindkraftverket bli avmerket på flykart og på nye elektroniske hjelpemidler.

NVE konstaterer at Faurefjellet vindkraftverk ikke vil medføre vesentlige virkninger for luftfarten. I en eventuell konsesjon vil NVE sette vilkår om at merking av vindturbinene til enhver tid gjøres i samsvar med gjeldende forskrifter, herunder lysmerking. Posisjon og høyde for hver vindturbin skal innrapporteres til Statens Kartverk for oppdatering av hinderdatabasen.

4.14.4 Radio- og TV-signaler

Det fremgår av utredningen at det er en viktig telekommunikasjonsmast på Urdalsnipe ca. en mil sørvest for Faurefjellet vindkraftverk. Tiltakshaver opplyser i søknaden om at anlegget vil ligge hundre meter lavere i terrenget. De skriver at de vil samarbeide med Norkring AS om detaljer og justering av eksisterende planer, dersom det skulle vise seg å være et problem. Ramsli med flere mener vindkraftverkene kan forstyrre parabolsignalene til TV'ene.

Dersom det gis konsesjon, vil NVE sette vilkår om at konsesjonær må iverksette tiltak dersom vindkraftverket medfører forstyrrelse av radio- og TV-signaler.

4.15 Veier og transport

4.15.1 Adkomstvei

Det er planlagt adkomstvei til planområdet fra Fylkesvei 112 via eksisterende anleggsvei fra Trongsla vest for planområdet. Det vil være behov for å gjøre noen utbedringer av den eksisterende veien, blant annet med hensyn til tilstrekkelig kjørebredde. Lengden av adkomstveien vil være omtrent 2 km.

Espeland skriver at det er planlagt vei over gårdsbruket deres og at dette vil ødelegge mye av gården. Han skriver at de kjøpte gården i 2007 og følte det var vanskelig å gå imot avtale med tiltakshaver, da de var helt nye i området. Statens vegvesen, region vest kommer med flere merknader til transport og adkomst til planområdet. Merknadene er knyttet til gjeldende regelverk og retningslinjer for utforming og gjennomføring av henholdsvis avkjørsel og veiltak av denne type spesialtransport.

Etter NVEs vurdering er det positivt at eksisterende veinett i stor grad kan benyttes. Det vil allikevel være behov for enkelte utbedringer av veien. NVE forutsetter at trasé for adkomstvei legges slik at ulempene for gårdsbruket blir minst mulig, så langt dette er teknisk-økonomisk mulig. Ved en eventuell konsesjon forutsetter NVE at planlegging av avkjørslene fra fylkesveiene avklares med Statens vegvesen.

4.15.2 Transport og internveier

Det fremgår av søknaden at transport av vindturbiner og utstyr vil følge E39 og deretter inn til området via fylkesveier og planlagt adkomstvei. De opplyser om at det kan være nødvendig med oppgradering av fylkesveinettet i forbindelse med transport av vindturbiner. Tiltakshaver skisserer ulike veiløsninger i søknaden, og det fremgår at havneanlegg for ilandføring av turbinene vil avhenge av hvilke løsninger som benyttes av øvrige vindkraftutbyggere i søndre del av Rogaland. Internveinettet i anlegget vil ha samlet lengde på ca. 13 km.

Statens vegvesen, region vest kommer med flere merknader til transport og adkomst til planområdet. Merknadene er knyttet til gjeldende regelverk og retningslinjer for utforming og gjennomføring av henholdsvis avkjørsel og veiltak av denne type spesialtransport.

NVE konstaterer at det foreligger flere ulike løsninger for transport av vindturbiner til planområdet. Enkelte strekninger av de skisserte løsningene er benyttet i sammenheng med Høg-Jæren vindkraftverk, og er derfor klarert og tilrettelagt for transport av vindturbiner. I en eventuell konsesjon vil NVE fastsette vilkår om at det skal utarbeides en miljø-, transport- og anleggsplan, som er gjeldende ved bygging, drift, vedlikehold og nedleggelse av anlegget. En slik plan skal blant annet omfatte hvordan aktuelle transportoppdrag skal foregå. NVE legger til grunn at vurderinger av kaianlegg, mellomagring og transport av turbin- og kraftlinjekomponenter legges frem i miljø-, transport- og anleggsplanen, som skal sendes NVE før tiltaket igangsettes.

Dersom det gis konsesjon, vil NVE sette vilkår om at konsesjonær skal stenge internveier for allmenn motorisert ferdsel. Kostnader knyttet til forbedring av fylkesveinettet, herunder utvidelser av bredde, kryss og svinger samt eventuell styrking av bæreevne, må bæres av tiltakshaver.

NVE konstaterer at det foreligger løsninger for transport av vindturbiner til planområdet. Dersom det meddeles konsesjon skal det utarbeides en miljø-, transport- og anleggsplan for tiltaket. Denne planen skal blant annet omfatte hvordan aktuelle transportoppdrag skal foregå. Planen skal sendes NVE før tiltaket igangsettes.

4.16 Annet

4.16.1 Klimapolitikk

NMF uttaler seg til vindkraft ut i fra et klimaperspektiv. De mener det bør investeres i energieffektivisering, oppgradering av gamle vannkraftverk og dypgeotermisk energi heller enn vindkraft, og stiller seg kritisk til samfunnsøkonomiske aspekter ved vindkraftutbygging generelt, herunder anleggenes levetid. FNF ber NVE og regjeringen ta en pause i konsesjonsbehandlingen og tildelinger av vindkraftkonsesjoner til en grundig evaluering av elsertifikatornningen og virkningene av alle eksisterende vindkraftverk i Norge er fortatt. De viser i den sammenheng til uttalelser fra Miljødirektoratet og Økosystemtjenesteutvalget samt opprettelsen av FNs naturpanel.

Når det gjelder spørsmål om satsning på fornybar energiproduksjon i Norge, herunder alternative energikilder, viser NVE til politiske fastsatte fornybarmål.

4.16.2 Verditap

Ramsli med flere mener at verditapet på eiendommene de har investert i vil være betydelig.

NVE mener at det er usikkerhet knyttet til utvikling av boligpriser og eventuelle verditap av hytter og hyttebygging. Eiendommers verdi og attraktivitet påvirkes av mange faktorer. Etter NVEs vurdering er det sannsynlig at prisene for eiendommer som er svært nær vindkraftverket kan bli påvirket, blant annet kan støy og visuell dominans redusere eiendommenes attraktivitet. Virkninger knyttet til støy og visuelle virkninger er vurdert og vektlagt i kapittel 4.4 og 4.10. Naboer, hytteeiere eller andre som ikke er part i saken, men som berøres av tiltaket kan eventuelt fremme søksmål i medhold av granneloven, dersom det vurderes å være rettslig grunnlag for dette. Forurensningsloven vil i denne sammenheng være aktuell med tanke på støyvirkninger, men det er i dag ingen praksis med kompensasjon dersom grenseverdier for støy overholdes.

4.16.3 Nedleggelse av anlegget og fjerning av turbiner

FNF mener det er et misforhold i konsesjonsprosessen som ikke tar hensyn til at vindkraftproduksjon er kortvarig, mens de fysiske endringene av landskapet er irreversible.

Etter NVEs vurdering vil planområdet i tilstrekkelig grad tilbakeføres gjennom oppfyllelse av NVEs krav. Dersom det blir gitt konsesjon, vil NVE sette vilkår om at konsesjonær i løpet av det tolvte driftsåret skal oversende NVE et konkret forslag til garantistillelse som sikrer kostnadsdekning for fjerning av vindturbinene og tilbakeføring av området ved utløp av driftsperioden. Tilbakeføringen av området gjelder hele tiltaket, inkludert infrastruktur, servicebygg og så videre. Etter NVEs vurdering er krav rundt nedleggelse av anlegget og fjerning av vindturbiner i tilstrekkelig grad ivaretatt gjennom dette og i forskrift til energiloven, og vil ikke stille ytterligere krav utover dette.

5 Vurdering av samlede virkninger av flere vindkraftverk i området

Faurefjellet vindkraftverk er planlagt i en region hvor det er flere omsøkte og konsesjonsgitte vindkraftprosjekter. I kapittel 4.2 presenteres omsøkte, påklagde, konsesjonsgitte eller idriftsatte vindkraftverk innenfor en radius på ca. 20 km fra Faurefjellet. Av disse er Holmafjellet vindkraftverk lokalisert i nær tilknytning til Faurefjellet vindkraftverk, med en avstand på ca. 800 meter mellom ytterkantene av planområdene.

De mange prosjektene i regionen blir poengtert i flere av høringsuttalelsene og det blir krevd at det foretas vurderinger knyttet til samlede virkninger av vindkraftverkene. Miljødirektoratet ber blant annet NVE se på alle vindkraftsakene i regionen under ett, og mener det bør vurderes hvor stort omfang av vindkraft det bør være i en enkelt region. Fuglestad og Serigstad med flere skriver at de

samlede virkningene vil bli enda større med en utbygging av begge prosjektene. De viser da til Holmafjellet vindkraftverk. Uttalelsen er signert av i overkant 140 personer. I uttalelsen fremkommer det at Holmafjellet og Faurefjellet vindkraftverk samlet vil ha betydelige virkninger for friluftsliv og naturlandskapet med unik og vakker kystlynghei.

NVE mener det er relevant å vurdere samlede virkninger for temaene landskap og visuelle virkninger, støy og skyggekast og samlet belastning for naturmangfoldet, jamfør naturmangfoldloven § 10. Avgrensningen av vindkraftprosjekter for de ulike temaene er valgt med bakgrunn i avstand og virkninger sett i sammenheng med det omsøkte Faurefjellet vindkraftverk.

5.1 Landskap og visuelle virkninger

Influensområdet for landskap er i konsekvensutredningen delt inn i ulike soner, fra næresone (< 4 km) til mellomsonen (4-10 km) og fjernsone (>10 km). For enkelte områder og lokaliteter kan influensområdet bli trukket ut til 20 km. De visuelle virkningene vil avta med avstand, og vil etter NVEs vurdering bli markant redusert etter ca. 7-9 km, på grunn av topografien i området.

Synlighetskart og visualiseringer viser at influensområdet for Faurefjellet vindkraftverk i stor grad overlapper med influensområdet for Holmafjellet, Måkaknuten, Stigafjellet vindkraftverk. Fra yttergrensen av planområdet for Faurefjellet vindkraftverk til yttergrensen i planområdene for Holmafjellet vindkraftverk er det 800 meter. Mellom Holmafjellet og Stigafjellet vindkraftverk er det 1100 meter og mellom Stigafjellet og Måkaknuten vindkraftverk er det 1300 meter. Dersom alle disse fire vindkraftverkene bygges, gjør den korte avstanden mellom dem at vindturbinene i de fire planområdene etter NVEs vurdering vil framstå som ett sammenhengende stort vindkraftverk.

Etter NVEs vurdering vil en realisering av alle vindkraftprosjektene i regionen gi vesentlige virkninger for landskapskarakteren. Vindturbinene vil samlet sett være dominerende over store avstander og særlig for høyereliggende områder, hvor enkelte områder har stor verdi knyttet til friluftsliv. Fra dalstrøkene, hvor både bebyggelse, kulturminner og kulturmiljøer i hovedsak er lokalisert, vil synligheten av vindturbiner variere mellom ulike betraktningsspunkt i omgivelsene. Synligheten vil blant annet variere avhengig av i hvilken grad fjellsidene vil skjerme mot vindkraftverkene. Etter NVEs vurdering kan vindturbinene endre opplevelsesverdien knyttet til kulturmiljøer og kulturminner.

Holmafjellet, Måkaknuten, Stigafjellet vindkraftverk ligger innenfor en radius på 10 km fra Faurefjellet, og de visuelle virkningene fra disse prosjektene vil medføre betydelige samlede virkninger for landskapet i området. Holmafjellet vindkraftverk, som er det største av de fire prosjektene, vil utgjøre et bindeledd mellom de konsesjonsgitte prosjektene vest for E39 og Faurefjellet vindkraftverk, og kan være med på å forskyve tyngdepunktet for vindkraftutbyggingen i området østover. Den sentrale plasseringen av Holmafjellet vindkraftverk gjør at tiltaket gir et vesentlig bidrag til økte samlede virkninger for landskap av vindkraftutbygging i regionen. Holmafjellet vindkraftverk vil samtidig medføre størst visuelle virkninger for bebyggelse. Dette fremgår blant annet av konsekvensutredningene og felles visualisering som er gjort fra bygden Fuglestad.

Etter NVEs vurdering vil realisering av alle vindkraftprosjektene i regionen endre landskapskarakteren i vesentlige grad og endre opplevelsesverdier knyttet til friluftsliv, kulturminner og kulturmiljø. NVE konstaterer at det foreligger en rekke andre vindkraftplaner i det nære visuelle influensområdet til Faurefjellet vindkraftverk, herunder Holmafjellet, Måkaknuten, Stigafjellet vindkraftverk. NVE mener at Holmafjellet vil utgjøre et bindeledd mellom prosjektene vest for E39 og Faurefjellet vindkraftverk. Dersom alle disse fire prosjektene realiseres, vil Holmafjellet etter NVEs vurdering medføre en vesentlig forsterkning

av de samlede visuelle virkningene i området, på grunn av sin funksjon som bindeledd og sentrale plassering mellom de øvrige nevnte planområdene. Etter NVEs vurdering vil Holmafjellet vindkraftverk samtidig medføre vesentlige visuelle virkninger for bebyggelsen i vindkraftverkets nærområde sammenlignet med Faurefjellet vindkraftverk, som i større grad ligger skjermet. NVE vil vektlegge samlede virkninger for landskap med hensyn til bebyggelse, friluftsliv og kulturmiljø i samlet vurdering av Faurefjellet vindkraftverk i kapittel 6.

5.2 Støy og skyggekast

NVE har stilt krav om utarbeidelse av ett felles støysone- og skyggekastkart for nærliggende vindkraftprosjekter. Med bakgrunn i dette har tiltakshaverne utarbeidet felles kart over Stigafjellet, Holmafjellet og Faurefjellet vindkraftverk. Holmafjellet vindkraftverk ligger ca. 800 meter vest for planområdet for Faurefjellet vindkraftverk, og videre vestover er Stigafjellet vindkraftverk lokalisert i en avstand på ca. 1,1 km fra yttergrensen til planområdet for Holmafjellet vindkraftverk. Avstanden tilsier at det kun er Holmafjellet vindkraftverk, som har betydning for vurdering av eventuelle samlede støy- og skyggekastvirkninger med Faurefjellet vindkraftverk.

Det fremgår av utredningen at området som vil bli berørt i form av støy og skyggekast av begge prosjektene er et ubebyggt dalføre hvor Fylkesvei 112 passer. Holmafjellet og Faurefjellet vindkraftverk vil dermed ikke medføre ytterligere støy- og skyggekastvirkninger for helårs- eller fritidsboliger samlet sett. NVE vil ikke vektlegge samlede virkninger av støy og skyggekast i samlet vurdering.

5.3 Samlet belastning for naturmangfold

I henhold til naturmangfoldloven § 10 skal påvirkningen på et økosystem vurderes ut ifra den samlede belastningen økosystemet er eller vil bli påvirket av. Ifølge forarbeidene (Ot.prp. 52 (2008-2009) s. 381-382) er det effekten på naturmangfoldet som skal vurderes i prinsippet om samlet belastning, ikke det enkelte tiltaket som sådan. Ulike tiltak vil påvirke økosystemer og naturverdier på ulike måter, og etter NVEs vurdering tilsier omfanget av vindkraftutbyggingen i regionen at vindkraftverkene kan medføre økt samlet belastning for naturmangfoldet. NVE har avgrenset tiltak med hensyn til vindkraftverk med tilhørende nettilknytning. Det vises til kapittel 4.2 for en oversikt over prosjektene. For virkninger for avgrensede områder viser NVE til vurderingene for hvert enkelt tiltak. NVE mener disse vurderingene er dekkende for belastningen på enkeltindivider eller enkelte økosystemer knyttet til avgrensede naturmiljøer. Vurderingene av samlet belastning supplerer vurderingene knyttet til de enkelte vindkraftverkene, og dekker eventuelle samlet belastning for naturtyper og arter.

Norges Miljøvernforbund mener det må gjøres en grundigere vurdering av samlet belastning for rødlistede plante- og dyrearter, jf. naturmangfoldloven § 10. Miljødirektoratet understreker at utbygging av Faurefjellet vindkraftverk vil sammen med de andre vindkraftplanene i regionen bidra til samlet belastning på naturmangfold. De nevner at hubro, storlom og klokkesøte er arter som vil bli berørt i mange av vindkraftprosjektene i regionen.

Naturtyper og vegetasjon

Samlet sett er naturtyper, flora og vegetasjonstyper i planområdet for Faurefjellet ordinær og representativ for regionen. NVE mener tiltaket vil medføre fragmentering og reduksjon av kystlynghei, som er i god hevd og inngår i et større, delvis sammenhengende område med kystlynghei i grenseområdene mellom Bjerkreim, Gjesdal, Hå og Time kommuner. Det er gjort funn av klokkesøte (*sårbar, VU*) i planområdet. Utover det er det ikke registrert andre rødlistede plantearter, utvalgte naturtyper eller prioriterte plantearter i planområdet.

NVE konstaterer at naturtypen kystlynghei er utbredt i Rogaland. Verdien av kystlynghei varierer mellom de ulike planområdene og avhenger av i hvilken grad den er holdt i hevd i form av beiting og lyngsviing, eller er preget av gjengroing. For Faurefjellet vindkraftverk er lokaliteten ikke avmerket eller registrert som verdifull naturtypelokalitet i Miljødirektoratets «Naturbase» i motsetning til det nærliggende område Holmafjellet, hvor lokaliteten er avmerket som viktig (B-verdi). Når det gjelder rødlistede plantearter finnes klokkesøte (*sårbar, VU*) spredt rundt i ulike konsentrasjoner i planområdene.

Den direkte påvirkningen på naturtyper av vindkraftverk er hovedsakelig begrenset til vindturbinene med fundamenter, adkomstvei og internveier. Direkte virkninger av kraftledninger omfatter mastefester, anleggsveier og ryddebelte. De reelle arealinngrepene i planområdene utgjør inntil 5%, og utbygging av tiltakene vil først og fremst medføre fragmentering av kystlynghei. Etter NVEs vurdering vil tiltakene samtidig gi mulighet for økt skjøtsel som følge av økt tilgjengelighet. NVE mener at samlet sett vil ikke kystlynghei være til hinder for utbygging av vindkraft i regionen, men hensyn til naturtypen må inngå i avveiingen av hvert enkelt prosjekt avhengig av tilstand, utbredelse og påvirkning.

Når det gjelder rødlistede plantearter, herunder klokkesøte (VU), mener NVE det vil være mulig å unngå vesentlige og potensielle negative virkninger for arten, dersom det tas hensyn til dette ved detaljplanleggingen av turbinplasseringer og veier. NVE konstaterer at det er satt vilkår i de konsesjonsgitte prosjektene i regionen om at det skal tas hensyn til naturtyper og vegetasjon/arter ved detaljplanlegging av anlegget. NVE vil derfor ved en eventuell konsesjon til Faurefjellet vindkraftverk sette tilsvarende krav. NVE kan ikke se at tiltakene samlet vil være i strid med forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer og plantearter, jamfør naturmangfoldloven §§ 4 og 5, dersom det tas hensyn til naturtyper og vegetasjon/arter ved detaljplanlegging av anlegget.

Fugl og annen fauna

Vindkraftverkene og kraftledningene kan medføre virkninger for fugl i form av blant annet kollisjoner, forstyrrelser og fortrenging fra planområdene. Det er lite annen fauna i området som kan bli påvirket, bortsett fra hjortevilt og mindre pattedyr. NVE anser virkningene for hjortevilt og andre pattedyr som små, og det er derfor kun samlet belastningen for relevante fuglearter som vil bli vurdert. NVE har vektlagt artene hubro, kongeørn og havørn, i tillegg til rovfugltrekk i samlet vurdering av fugl for Faurefjellet vindkraftverk. NVE konstaterer at plan- og influensområdet har en ordinær og representativ fuglefauna for regionen, og at områdets verdi for fugler først og fremst gjelder enkeltarter. Det fremgår av konsekvensutredningen at det er få rødlistede arter som vil bli vesentlig påvirket av utbygging av Faurefjellet vindkraftverk. NVE har vurdert tiltaket alene til ikke å ha betydning for den regionale eller nasjonale bestandsutviklingen for truede og sårbare fuglearter, jamfør naturmangfoldloven § 5. Sett i sammenheng med utbygging av andre vindkraftverk kan artene bli berørt i større grad. Følgende arter trekkes frem i sammenheng med Faurefjellet vindkraftverk:

Hubro (EN, sterkt truet)

NVE konstaterer at hubro er utbredt som hekkefugl i det meste av Rogaland. Det fremgår av utredningen at de samlede planlagte utbyggingene trolig vil føre til en redusert bestand av hekkende hubro (EN). Sammenlignet med de andre prosjektene er ikke Faurefjellet av vesentlig betydning for arten, og ligger i en perifer del av kjerneområdet for hubro i Sør-Rogaland. Etter NVEs vurdering vil den regionale og nasjonale bestanden ikke bli påvirket i vesentlig grad, jamfør naturmangfoldloven § 5. NVE konstaterer at det er satt vilkår for å ivareta hubroen i flere av de tidligere konsesjonsgitte prosjektene.

Kongeørn

En samlet utbygging vil i større grad føre til kollisjonsrisiko for arten og kunne føre til at enkeltindivider kolliderer med vindturbinene. Med bakgrunn i artens utbredelse og status som livskraftig, mener NVE den regionale eller nasjonale bestanden av kongeørn ikke vil bli påvirket i vesentlig grad, jamfør naturmangfoldloven § 5, verken av utbygging av enkeltprosjekter eller en samlet utbygging.

Rovfugltrekk

Trekkteilinger viser at høsttrekket for rovfugl går i bred front i denne delen av fylket og de omsøkte områdene berører rovfugltrekket i varierende grad. Tellingene viser at trekket er større lenger vest for planområdene Måkaknuten og Skinnansfjellet vindkraftverk. Det er forventet at de fleste rovfuglene som trekker i regionen vil passere de ulike planområdene, men tellingene viser at tettheten ikke er spesielt stor. Etter NVEs vurdering tilsier det geografiske omfanget av rovfugltrekket og lav tetthet av fugl at samlet belastning for trekkende rovfugl er begrenset til potensielle tap av enkeltindivider. Etter NVEs vurdering vil ikke tiltakene samlet sett være i strid med forvaltningsmålet for arter, jamfør naturmangfoldlove § 5.

Etter NVEs vurdering vil de konkrete vurderingene knyttet til enkeltprosjekter av virkninger for fugl være sentrale, da enkelte planområder har større virkninger enn andre. Det vises i den sammenheng til de ulike bakgrunnsnotatene i sakene som allerede er behandlet. NVE konstaterer at flere andre omsøkte vindkraftverk i regionen har fått avslag eller det er fastsatt egne vilkår med bakgrunn i virkninger for fugl. Dette gjelder blant annet for Moifjellet vindkraftverk, som fikk avslag som følge av blant annet virkninger for rovfugltrekket, og justeringer i planområdet til Skinnansfjellet vindkraftverk, som følge av potensielle virkninger for hubro.

NVE har i det ovenstående vurdert den samlede belastningen, jamfør naturmangfoldloven § 10, av eksisterende og planlagte tiltak i regionen. Etter NVEs vurdering vil ikke tiltakene samlet ha betydning for den regionale og nasjonale bestandsutvikling av naturtyper, fugl- og plantearter, og vil dermed ikke påvirke forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5. NVE vil ikke vektlegge samlet belastning for verken naturtyper eller arter i samlet vurdering av Faurefjellet vindkraftverk.

5.4 NVEs vektlegging av samlede virkninger

NVE har i dette kapitlet vurdert samlede virkninger for omsøkte, påklagde, konsesjonsgitte eller idriftsatte vindkraftverk i regionen, i sammenheng med virkninger for Faurefjellet vindkraftverk. Vurderinger om samlede virkninger sammen med de tematiske vurderingene av Faurefjellet vindkraftverk, legges til grunn for NVEs avveining av fordeler og ulemper ved hvert enkelt tiltak. Det vises for øvrig til bakgrunnsnotatene til de andre vindkraftprosjektene for en nærmere vurdering av de enkelte tiltakene.

6 Samlet vurdering av Faurefjellet vindkraftverk

NVE har i kapittel 4 vurdert virkningene av Faurefjellet vindkraftverk tematisk. Tiltaket er lokalisert i et område med flere vindkraftplaner og NVE har vurdert samlede virkninger av vindkraftverkene i kapittel 5. I dette kapitlet presenteres en samlet vurdering av Faurefjellet vindkraftverk. Innledningsvis presenteres en generell bakgrunn for NVEs behandling av vindkraftsaker og NVEs metode for vurderinger. Deretter følger NVEs avveining mellom fordeler og ulemper ved tiltaket, sett opp mot forpliktelser knyttet til EUs fornybardirektiv, økonomien i prosjektene og NVEs vurdering av realiserbarheten i prosjektet. På grunnlag av samlet vurdering av Faurefjellet vindkraftverk og

vurdering av samlede virkninger av flere vindkraftverk i regionen følger NVEs konsesjonsvedtak i kapittel 7.

6.1 Bakgrunn

Hensikten med etablering av vindkraftverk er å produsere elektrisitet fra en fornybar energikilde. Regjeringen har vedtatt at det skal satses på nye fornybare energikilder som nødvendige tiltak for å redusere de norske utslippene av klimagasser og for å oppnå en mer bærekraftig utvikling. Elektrisitetsproduksjon fra vindkraftverk innebærer, i motsetning til fossile energikilder, ingen direkte utslipp av klimagasser. Ny elektrisitetsproduksjon vil også bidra til å styrke kraftbalansen og forsyningssikkerheten.

Økt satsing på kraftproduksjon fra fornybare energikilder er en nasjonal målsetning. I henhold til EUs fornybardirektiv skal Norge ha et forpliktende mål for hvor stor andel av energiforbruket som skal dekkes av fornybar energi. Regjeringen har med utgangspunkt i dette satt et forpliktende mål om en fornybarandel på 67,5 % i 2020. Et viktig tiltak for å nå dette målet er innføringen av et felles elsertifikatmarked med Sverige. Markedet trådte i kraft fra 01.01.12. Det er planlagt at elsertifikatene skal bidra til 26,4 TWh ny fornybar kraft samlet for Norge og Sverige. Utbygging av vindkraft kan bli et vesentlig bidrag for å nå dette målet.

Et vindkraftverk kan gi positive samfunnsvirkninger gjennom økt aktivitet (kjøp og salg av varer og tjenester), økt sysselsetting, økte skatteinntekter for kommunen og økt utnyttelse av utmarksressurser. Vindkraftverk med tilhørende infrastruktur har som all kraftproduksjon miljøvirkninger. NVEs erfaring er at det oftest er de visuelle virkningene for landskapet og eventuelt for kulturminner/kulturmiljøer, sammen med støy, som oppfattes som de største ulempene med et vindkraftverk. Virkningene for naturmangfold vil normalt være begrenset, og kan ofte unngås ved plantilpasninger eller andre avbøtende tiltak. Unntaket er mulige virkninger for fugl. Ved behandling av vindkraftprosjekter stilles det alltid krav om en beskrivelse av artsinventaret på stedet, og det skal vurderes hvordan de ulike artene bruker planområdet. I tillegg skal det vurderes hvilke mulige virkninger tiltaket kan få for fuglelivet. Etablering av vindkraftverk er etter NVEs vurdering i all hovedsak et reversibelt inngrep. Ved konsesjonsutløp skal vindturbinene fjernes og området istandsettes, dersom det ikke meddeles ny konsesjon.

6.2 Metodikk for vurdering

Konsesjonsbehandling i medhold av energiloven innebærer en konkret vurdering av de fordeler og ulemper et omsøkt prosjekt har for samfunnet. NVE meddeler konsesjon til prosjekter som anses som samfunnsmessig rasjonelle, noe som innebærer at fordelene ved tiltaket er vurdert som større enn ulempene.

De samlede virkningene av tiltakene blir veid opp mot økonomien i de enkelte prosjekt og fordelene ved ny fornybar elektrisitetsproduksjon. Forpliktelsene knyttet til EUs fornybardirektiv ligger til grunn for den samlede vurderingen.

NVEs vurdering av et planlagt vindkraftprosjekt baseres hovedsakelig på faglig skjønn. Ved vurdering av et vindkraftverk er det kun enkelte virkninger, som elektrisitetsproduksjon og eventuelle reduserte/økte nettap, som enkelt kan verdsettes i økonomisk forstand. Noen miljøvirkninger kan også kvantifiseres, for eksempel ved å utarbeide støysonekart eller ved å angi hvor stor andel areal inngrepsfrie naturområder reduseres dersom tiltaket realiseres. Likevel er de fleste miljøvirkninger vanskelig å tallfeste og faglig krevende å verdsette ved hjelp av markedspriser. NVE er kjent med at betinget verdsetting er brukt i flere undersøkelser knyttet til friluftsliv og naturopplevelse for å finne godets totalverdi. Det er knyttet stor usikkerhet til resultatene fra slike undersøkelser på grunn av

metodene som benyttes og forutsetningene som ligger til grunn for den enkelte undersøkelsen. Etter NVEs vurdering vil også kostnadene ved gjennomføring av slike undersøkelser være større enn nytteverdien, og resultatene vil være usikre og basere seg på en hypotetisk situasjon. NVE mener derfor at resultatene fra slike undersøkelser med tilhørende metoder har en begrenset verdi ved vurdering av omsøkte prosjekter, spesielt når de overføres fra ett vindkraftprosjekt til et annet.

I den samlede vurderingen av vindkraftverkene tar NVE utgangspunkt i hvor godt planområdene er økonomisk egnet for vindkraft. Etter NVEs vurdering er det rasjonelt å bygge ut vindkraft der det kan produseres mest mulig elektrisitet med minst mulig kostnader. I tillegg kommer vurderingen av virkninger for samfunn og miljø. Et godt økonomisk prosjekt vil kunne tåle større miljøkostnader sammenlignet med et dyrere prosjekt. NVE legger til grunn at samfunnsøkonomien i prosjektet inkluderer både antatt lønnsomhet og virkninger for samfunn og miljø.

6.3 Samlet vurdering av økonomi og virkninger vektlagt av NVE

Økonomi, vindressurser og produksjon og forhold til andre planer

Økonomi, vindressurser og produksjon (kapittel 4.1)	<ul style="list-style-type: none"> • Vindressurs med årsmiddelvind er beregnet til 7,9 m/s i 80 meters høyde. • Ved en full utbygging med en samlet installert effekt på 60 MW kan vindkraftverket produsere opp mot 180 GWh. Dette tilsvarer en brukstid på 3000 fullasttimer per år. • Etter NVEs vurdering vil ikke ising være et vesentlig problem for kraftproduksjonen. Det er forventet en del turbulens i området. • Området er lett tilgjengelig med hensyn til transport av vindturbinkomponenter, og kostnadene knyttet til transport, adkomst- og internveier vurderes som moderate. I tillegg kommer kostnader for nettilknytning.
Forhold til andre planer (kapittel 4.3)	<ul style="list-style-type: none"> • Bjerkreim kommune stiller seg positive til planene. I kommuneplanenes arealdel er planområdet avsatt som LNF-område. • Planområdet for Faurefjellet vindkraftverk er et ja-område i «Fylkesdelplanen for vindkraft i Rogaland». Rogaland fylkeskommune stiller seg positive til at det gis konsesjon.

Negative virkninger vektlagt av NVE

Tema	Virkninger
Landskap og visuelle virkninger (kapittel 4.4)	<ul style="list-style-type: none"> • Vindturbinene vil oppleves som dominerende inne i planområdet. • Vindturbinene vil i hovedsak bli eksponert fra

	<p>andre høyereliggende fjellplatåer, som også har betydning i sammenheng med friluftsliv, herunder de mye brukte områdene Solbjørnipa, Stavtjørnområdet og Brekko/Madlandsheiene.</p>
Naturmangfold, naturtyper (kapittel 4.7.1)	<ul style="list-style-type: none"> Tiltaket vil medføre fragmentering og reduksjon av kysttlynghei, som er i god hevd.
Støy (kapittel 4.10)	<ul style="list-style-type: none"> Faurefjellet vindkraftverk kan medføre et støynivå over eller nær den anbefalte grenseverdien på L_{den} 45 dBA for fire helårsboliger og en fritidsbolig. Vindkraftverket vil også gi støyvirkninger for friluftsliv og rekreasjon i området, men ikke i betydelig grad for de sikrede friluftsområdene i Fylkesdelplanen for friluftsliv, idrett, naturvern og kulturvern.
Samlede virkninger av flere vindkraftverk i området (kapittel 5)	<ul style="list-style-type: none"> Utbygging av alle vindkraftprosjektene i regionen vil endre landskapskarakteren i betydelig grad, og endre opplevelsesverdier knyttet til friluftsliv og kulturmiljø. Holmafjellet vindkraftverk vil utgjøre et bindeledd mellom prosjektene vest for E39 og Faurefjellet vindkraftverk, i tillegg til å medføre vesentlige visuelle virkninger for bebyggelse.

Positive virkninger vektlagt av NVE

Tema	Virkninger
Sysselsetting og økonomiske virkninger for lokalsamfunnet (kapittel 4.15.1)	<ul style="list-style-type: none"> En utbygging kan generere ca. 90 årsverk i anleggsfasen og 2-4 arbeidsplasser i driftsfasen. Bygging, drift og vedlikehold vil også medføre indirekte arbeidsplasser i form av økt etterspørsel etter varer og tjenester lokalt og regionalt. Kommunene har innført eiendomsskatt for verker og bruk.

NVE har vurdert vindressursen i planområdet til å være godt egnet for vindkraftproduksjon. En full utbygging av Faurefjellet vindkraftverk med en samlet installert effekt på 60 MW kan gi en kraftproduksjon opp mot 180 GWh og bidra til at Norge oppfyller forpliktelser knyttet til EUs fornybardirektiv. NVE vurderer Faurefjellet vindkraftverk til et økonomisk bærekraftig prosjekt i det norsk-svenske sertifikatmarkedet. Området er lett tilgjengelig med hensyn til transport av vindturbinkomponenter. Kostnadene knyttet til transport, adkomst- og internveier vurderes som moderate. I tillegg kommer kostnader for nettilknytning.

NVE har vektlagt at tiltaket vil medføre visuelle virkninger, både alene og sett i sammenheng med annen vindkraftutbygging i regionen. Støy samt fragmentering og reduksjon av kystlynghei, som er i god hevd, er også blant de viktigste negative virkningene.

Tiltaket vil etter NVEs vurdering føre til at landskapskarakteren blir vesentlig endret, og vindturbinene vil oppleves som dominerende inne i planområdet. Turbinene vil i hovedsak bli eksponert fra andre høyereliggende fjellplatåer, som også har betydning i sammenheng med friluftsliv, herunder de mye brukte områdene av middels-stor verdi; Solbjørgnipa, Stavtjørnområdet og Brekko/Madlandsheiene. Med økende avstand til vindturbinene vil påvirkningen på friluftslivsområder og turmål bli mindre. Realisering av alle vindkraftprosjektene i regionen vil etter NVEs vurdering endre landskapskarakteren i stor utstrekning og i vesentlige grad og endre opplevelsesverdier knyttet til friluftsliv, kulturminner og kulturmiljø. I den sammenheng har NVE vurdert omsøkte Holmafjellet vindkraftverk til å medføre vesentlig større virkninger, blant annet med hensyn til nærliggende bebyggelse.

Tiltaket vil medføre fragmentering og reduksjon av kystlynghei. Lokaliteten er ikke avmerket eller registrert som verdifull naturtypelokalitet i Miljødirektoratets «Naturbase» i motsetning til det nærliggende område Holmafjellet, men gjengroingen er liten som følge av beite og skjøtsel og er etter NVEs vurdering i god hevd. Det er registrert klokkesøte (*sårbar*, VU) inne i planområdet. NVE kan ikke se at etablering av Faurefjellet vindkraftverket vil være i strid med forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer og plantearter, jmfør naturmangfoldloven §§ 4 og 5, dersom det tas hensyn til naturtyper og vegetasjon/arter ved detaljplanlegging av anlegget.

NVE har vurdert virkningene av støy for bebyggelse til å være av en slik grad at avbøtende tiltak er nødvendig. NVE vil ved en eventuell konsesjon sette vilkår og at støynivået ikke skal overstige anbefalte grenseverdier. Gjennom disse vilkårene mener NVE at støyvirkningene vil være akseptable.

Den viktigste fordelene av tiltaket vil være etablering av ny fornybar energiproduksjon, som kan bidra til at Norge oppfyller forpliktelsene knyttet til EUs fornybardirektiv. I tillegg vil tiltaket medføre positive økonomiske virkninger for Bjerkreim kommune og lokalsamfunnet.

NVE mener Faurefjellet vindkraftverk vil legge til rette for at Norge kan oppfylle nasjonale fornybarmål. Etter NVEs vurdering er de ovennevnte fordelene ved etablering av Faurefjellet vindkraftverk større enn ulempene tiltaket vil medføre for samfunn og miljø. NVE mener derfor det er et tilstrekkelig grunnlag for å kunne gi konsesjon til etablering av vindkraftverk på Faurefjellet innenfor det aktuelle området.

7 NVEs vedtak

Etter Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) sin vurdering utgjør konsesjonssøknaden med konsekvensutredninger, innkomne merknader, møter og befaring et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for å avgjøre om Faurefjellet vindkraftverk skal meddeles konsesjon og eventuelt på hvilke vilkår. Vindkraftverket er lokalisert i Bjerkreim kommune, Rogaland fylke.

Etter NVEs vurdering er de samlede fordelene ved etablering av Faurefjellet vindkraftverk større enn ulempene tiltaket medfører. NVE vil derfor meddele Hybrid Technology AS konsesjon i medhold av energiloven § 3-1 for å bygge og drive Faurefjellet vindkraftverk. Det gis konsesjon til en installert effekt på inntil 60 MW.

NVE har samtidig avslått søknaden fra Zephyr AS om Holmafjellet vindkraftverk av 08.11.13. I avslaget har NVE lagt vekt på negative virkninger for omkringliggende bebyggelse i form av visuelle virkninger, støy og skyggekast over eller tett inntil anbefalte grenseverdier. Holmafjellet vindkraftverk

vil samtidig vesentlig forsterke samlede virkninger av vindkraftverk i regionen. Søknaden fra Zephyr AS og Hybrid Technology AS om samordnet nettilknytning for Holmafjellet og Faurefjellet vindkraftverk faller dermed bort. NVE forutsetter at Hybrid Technology AS utreder egen søknad om nettilknytning til Måkaknuten transformatorstasjon. NVE understreker at konsesjonen til Faurefjellet vindkraftverk gis med forbehold om at det er mulig å finne en akseptabel nettilknytning for prosjektet.

NVE har lagt vekt på at planområdet er godt egnet for vindkraftproduksjon. Faurefjellet vindkraftverk vil bidra til at Norge kan oppfylle forpliktelsene knyttet til EUs fornybardirektiv og vil kunne produsere inntil 180 GWh ved en full utbygging med en samlet installert effekt på inntil 60 MW.

De viktigste negative virkningene av tiltaket er etter NVEs vurdering knyttet til visuelle virkninger, både av tiltaket alene og sett i sammenheng med annen vindkraftutbygging i regionen. Støy samt fragmentering og reduksjon av kystlengde, som er i god hevd, er også blant de viktigste negative virkningene. Med bakgrunn i dette har NVE satt vilkår i konsesjonen, herunder at tiltaket ikke skal medføre et støynivå over fastsatte grenseverdier for støyfølsomme bygninger. NVE har videre satt vilkår om at tiltakshaver skal utarbeide en plan om tiltak for å tilrettelegge området for friluftsliv i samarbeid med Bjerkreim kommune.

NVE konstaterer at Bjerkreim kommune og fylkeskommunen er positive til tiltaket. Fylkesmannen har fremmet innsigelse hovedsakelig ut i fra en samlet vurdering av tiltakets virkninger for viktige landskaps-, natur- og friluftsverdier.

8 Konsesjonsvilkår

NVE viser til energilovforskriftens § 3-4, som omhandler vilkår for konsesjon for elektriske anlegg. Under bokstav b) om miljø og landskap står det:

“Konsesjonæren plikter ved planlegging, utførelse og drift av anlegget å sørge for at allmennheten påføres minst mulig miljø- og landskapsmessige ulemper i den grad det kan skje uten urimelige kostnader eller ulemper for konsesjonæren.

Overholdelse av denne bokstav kan undergis tilsyn etter bestemmelse av Norges vassdrags- og energidirektorat.”

I tillegg til standardvilkårene, kan NVE fastsette spesielle vilkår for å redusere negative virkninger for allmenne og private interesser.

NVE har i medhold av energiloven myndighet til å fastsette vilkår om gjennomføring av tiltaket som vil redusere negative virkninger ved vindkraftverket med tilhørende nettilknytning og annen infrastruktur. Behovet for og omfanget av slike tiltak er vurdert under hvert enkelt tema og er basert på NVEs faglige skjønn og opplysninger som er fremkommet under behandlingsprosessen.

NVE viser til konsesjonsdokumentet av i dag for fastsatte vilkår.

Vedlegg.

Tematiske konfliktvurderinger, innkomne merknader og vurdering av beslutningsgrunnlaget

1. Tematiske konfliktvurderinger

Tiltaket er kategorisert gjennom arbeidet med tematiske konfliktvurderinger.

Miljødirektoratet har i brev av 14.01.14 oversendt tematisk konfliktvurdering for prosjektet. Den samlede konfliktgraden for anlegget er satt til D-C. I konfliktbeskrivelsen står det at tiltaket vil ha middels til stor negativ konflikt med landskapet. Det vil være i betydelig konflikt med større sammenhengende kystlynghei, som er i god hevd, og blant annet medføre fragmentering av denne. Konfliktgraden er videre begrunnet med at anlegget vil påvirke hubro (EN, sterkt truet) og andre fuglearter, blant annet i form av redusert ungeproduksjon. Tiltaket vil samtidig være i konflikt med rovfugl på høsttrekk. Tiltaket vil videre medføre tap av et mindre inngrepsfritt naturområde i et område som allerede har lite INON igjen. Tiltaket vil samtidig være i direkte og indirekte konflikt med viktige turområder, og anlegget vil være synlig over store områder og prege landskapsbildet fra turmålet Ulvarudla, samt fra andre turmål.

Prosjekt	Naturmiljø	Kulturminner og kulturmiljø	Landskap	Sum miljø, landskap og kulturminner
Faurefjellet vindkraftverk	D-C	<i>ikke vurdert</i>	C	D-C

Forsvarsbygg har i brev av 15.01.14 gitt Faurefjellet vindkraftverk kategori C/D, basert på innvirkning på Forsvarets radar. De skriver at eventuelle investeringer i avbøtende tiltak for å opprettholde ytelsen til radaren må bekostes av utbygger. De viser til andre planlagte og konsesjonsgitte vindkraftverk innenfor en radius på 30 km fra radaren, og skriver at de er bekymret for sumvirkningene av radarforstyrrelser disse vindkraftverkene kan medføre. De nevner at det er et pågående prosjekt som skal søke å avklare eventuell virkninger for radaren. Dette prosjektet skal være klart innen utgangen av 2014 og ber at det ikke blir gitt konsesjon før resultatene fra nevnte prosjekt foreligger.

Prosjekt	Kommune	Kategori
Faurefjellet vindkraftverk	Bjerkreim kommune	C-D

2. Innkomne merknader

NVE har mottatt 18 høringsuttalelser til søknaden om Faurefjellet vindkraftverk. Disse er sammenfattet nedenfor.

2.1 Lokale og regionale myndigheter

Bjerkreim kommune v/kommunestyret skriver i brev av 14.02.14 at de i kommunestyremøte 12.02.14 vedtok at kommunen anbefaler at det gis konsesjon til Faurefjellet vindkraftverk. Videre i vedtaket står det at ulemper ved støy og skyggekast for tilgrensende boliger og hytter er små, og at

virksomheter for landskap og naturmangfold anses som akseptable, særlig dersom det ikke gis konsesjon til Holmafjellet. De ber det legges inn som vilkår i konsesjonen om at konsesjonær må tilrettelegge for bruk av vindkraftområdet til friluftaktiviteter for allmennheten. Videre ber de om at 132 kV kraftledningen fra planområdet på Holmafjellet til Målknuten transformatorstasjon følger trasealternativ 2 ved kryssing av Kydlandsvannet, av hensyn til virkninger for landbruk og avstand til bebyggelsen på Bue. De skriver at dersom traseen endres i stor grad, forventer kommunen ny høring av nettilknytningen for Faurefjellet.

Fylkesmannen i Rogaland fremmet i brev av 27.01.14 innsigelse til Faurefjellet vindkraftverk. Innsigelsen er begrunnet ut i fra en samlet vurdering. De skriver at det omsøkte området inneholder viktige landskaps-, natur- og friluftverdier. Fylkesmannen viser til fylkesdelplanen og mener at siden det er åpnet opp for vindkraft i flere nei-områder vil flere ja-områder få økt verdi. I den sammenheng viser de til at Faurefjellet har mange av de samme kvalitetene som de områdene som er definert som nei-områder. Fylkesmannen skriver at produksjonsmålet i fylkesdelplanen er overoppfylt, og de stiller spørsmål om lønnsomheten er tilstrekkelig vurdert og om det bør gis nye konsesjoner før en større del av prosjektene som har konsesjon er realisert.

I sin vurdering skriver Fylkesmannen at det omsøkte anlegget vil føre til at kystheilandskapet blir redusert og at dette vil føre til uavklarte følger for biologiske verdier. De viser til naturmangfoldloven § 10 og samlet belastning av flere vindkraftverk i regionen. Fylkesmannen etterlyser sumvirkninger med hensyn til INON. Fylkesmannen mener det er sannsynlig at området blir brukt fast av et ukjent større antall hubroer. De nevner samtidig at registreringer viser at Faurefjellet har større verdi for fuglelivet enn det som lå til grunn når fylkesdelplanen ble laget, særlig for rovfugl. De nevner hekkelokaliteter for blant annet kongeørn, havørn, vandrefalk, hubro og storlom. De hevder at kraftledningstraseen til Måkaknuten vil medføre en kollisjonsrisiko for fugl. Vindkraftverket vil få dominerende landskapsvirkninger. De etterlyser en utredning av sumvirkninger for landskap, da det er gitt flere konsesjoner i nærområdet, som også vil få betydelig visuelle virkninger. Fylkesmannen mener det blir tatt for lett på inngrepet i landskapet i form av sprenging, fyllinger og massehåndtering.

Rogaland fylkeskommune v/regionalplanavdeling skriver i brev av 30.01.14 at følgende ble vedtatt i fylkesutvalget 28.01.14:

- 1) Rogaland fylkeskommune tilrår at det gis konsesjon til Faurefjellet og Holmafjellet vindkraftanlegg, da begge disse områdene er definert som «ja-områder» i Fylkesdelplan for vindkraft i Rogaland.
- 2) Dersom det skulle gis konsesjon, forutsetter Rogaland fylkeskommune at kulturminneinteressene ivaretas i samsvar med bestemmelsene i kulturminneloven.
- 3) Rogaland fylkeskommune tar kontakt med sentrale myndigheter for å gjennomgå NVE sin praksis i konsesjonssaker for vindkraft. Fylkeskommunen vil på bakgrunn av utfallet av et slikt møte kunne revidere fylkesdelplan for vindkraft i kommende planprogram.

I saksframlegget har fylkesrådmannen kommet med forslag til at fylkeskommunen skal frarå til at det gis konsesjon, men at dersom det gis konsesjon forutsetter fylkeskommunen at kulturminneinteressene ivaretas i samsvar med bestemmelsene i kulturminneloven.

I fylkesrådmannen sin vurdering står det at det allerede er gitt konsesjon til mange prosjekter i fylket og at fylket har størst tetthet av gitte konsesjoner i forhold til areal. Videre står det at planområdet er vurdert til å ha et middels potensial for funn av automatisk freda kulturminner, og at flere automatisk freda kulturminner i influensområdet vil bli påvirket visuelt, herunder gårdsanleggene på Storrsheia og forminnefeltet ved Fuglestad og Augeland, samt det forhistoriske gårdsanlegget på Tringsla.

Fylkesrådmannen skriver at prosjektet er lokalisert i et «ja-område» i fylkesdelplanen, men at nyere undersøkelser vier at området har et høyere konfliktnivå i forhold til hekke- og trekkområder for rovfugl. Endringene er allikevel ikke så store at status for klassifisering i plansammenheng vil bli endret.

2.2 Sentrale myndigheter

Mattilsynet skriver i brev av 09.12.13 at de ikke har merknader til søknaden.

Miljødirektoratet skriver i brev av 14.01.14 at den samlede belastningen fra vindkraftverk i regionen er stor. De mener det bør gjøres en samlet vurdering av tiltakenes virkninger på landskap, friluftsliv og naturmangfold, hvor resultatet bør inngå som en del av beslutningsgrunnlaget.

De skriver at planområdet har relativt homogen kystlynghei med få inngrep, og at arten klokkesøte finnes der. Miljødirektoratet nevner at planområdene for Holmafjellet og Faurefjellet inngår i hekkeområder for blant annet hubro, storlom, smålom, vandrefalk, hønsehauk, kongeørn, musvåk og havørn. Videre skriver de at planområdene inngår i et større område på Jæren med stor konsentrasjon av rovfugl på trekk. I traseen for kraftledningen er det også store verdier knyttet til fugl.

Miljødirektoratet vurderer konfliktpotensialet som relativt stort i forhold til målet om å hindre areal- og habitatsforringelse i de sammenhengende kystlyngheimrådene, som har leveområder for truede og sårbare arter. De understreker at utbygging av Faurefjellet vindkraftverk vil sammen med de andre vindkraftplanene i regionen bidra til samlet belastning på naturmangfold. De nevner at hubro, storlom og klokkesøte er arter som vil bli berørt i mange av vindkraftprosjektene i regionen.

Avslutningsvis skriver de at det er gitt flere konsesjoner i nei-områder i henhold til fylkesdelplanen, og ja-områdene må nå vurderes i lys av dette. De ber NVE se på alle vindkraftsakene i regionen under ett, blant annet bør det vurderes hvor stort omfang av vindkraft det bør være i en enkelt region.

2.3 Tekniske instanser

Statens vegvesen, region vest skriver i brev av 15.01.14 at Faurefjellet ligger øst fra Fylkesvei 112 i Bjerkreim kommune. De har følgende merknader til prosjektet.

- Avkjørsler fra fylkesvegene må utformes i henhold til krav i vegnormalene håndbok 017 og 263. Plan for utforming av avkjørslene samt opparbeidelse av avkjørslene skal godkjennes av Statens vegvesen.
- Det er store og tunge konstruksjoner som skal fram. Det må søkes om egen tillatelse til slike spesialtransporter når det blir aktuelt. Kjøreruten blir også behandlet i den forbindelse.
- Vi forutsetter et nært samarbeid når eventuelle behov for tiltak på og langs vårt vegnett skal vurderes, samt når byggeplaner skal utarbeides. Før utbygging av vindparkene kan påbegynnes, skal eventuelle tiltak på riks- og fylkesvegnettet være utført av tiltakshaver og godkjent av Statens vegvesen.
- Vi gjør oppmerksom på at på Fv. 111 og Fv. 112 er tillatt akseltrykk satt til 10 tonn. Videre er tillatt totalvekt satt til 50 tonn. Maks. vogntoglengde er på disse vegene satt til 15 m.
- Vi forutsetter at sikkerhetsavstand mellom vindturbinene og E39, Fv. 111 og fv. 112 er ivaretatt.
- Kryssing av riks- og fylkesvegnettet er søknadspliktig overfor Statens vegvesen både hva gjelder luftspenn og jordkabel. Det må derfor sendes egen søknad som omhandler kryssing av E39 og fv. 112, til Statens vegvesen i god tid før anleggsstart.

Statnett SF skriver i brev av 11.02.14 at planområdet for Faurefjellet er plassert i nær tilknytning til sentralnettsledningen Tonstad-Stokkeland og at ledningen går på nedsiden av planområdet. De skriver

at tiltakshaver må ta hensyn til både mulig havari av vindturbiner og iskast og at plassering av vindturbinene må gjøres slik at de ikke kan skade ledningen. De skriver at de oppfatter søknaden om felles nettilknytning slik at det er en forutsetning at Måkaknuten og tilhørende 132 kV kraftledning blir realisert. Videre skriver de at vindkraftverkene må tilknyttes med fullverdig bryterfelt. De skriver at produksjonen fra Faurefjellet og Holmafjellet vindkraftverk er til sammen på 138 MW og vil mates inn mot nye Bjerkreim transformatorstasjon.

Statnett skriver at det er planlagt og gitt konsesjon til mye ny produksjon i regionen og at det i dag er plass til 400-500 MW ny produksjon i sentralnettpunktene Åna-Sira, Kielland og Bjerkreim til sammen, forutsatt at ledningen Feda-Åna-Sira temperaturoppgraderes. Det vil være plass til 600-700 MW når Lyse-Stølsheia og Vestre-korridor er på plass. Statnett skriver at det kan oppstå begrensninger i sentralnettet, og at produksjon inn mot Stokkeland vil belaste sentralnettet i mindre grad enn plassering lengere sør i regionen. Videre stiller Statnett ulike krav til spenningsreguleringsutstyr og reaktive reserver og at dette må nedfelles i tilknytningsavtalen mellom tiltakshaver og nettselskap.

Lyse Elnett AS skriver i brev av 15.01.14 at de er utredningsansvarlig for regional kraftsystemutredning i Sør-Rogaland. De skriver at høyspent distribusjonsnettet i det aktuelle området nå er på 15 kV og ikke 22 kV slik det står i søknaden. Videre slutter de seg til søknaden ved at det vil være fornuftig med tilknytning på 132 kV eller 300 kV, da distribusjonsnettet i det aktuelle området er altfor spinkelt til å knytte til Faurefjellet og Holmafjellet vindkraftverk. De skriver at kapasiteten i Bjerkreim transformatorstasjon på nåværende tidspunkt er begrenset til 550 MVA, og at dersom all omsøkte og konsesjonsgitte vindkraftverk realiseres etter planene vil det være behov for å utvide transformorkapasiteten, eventuelt at det bygges ut mindre enn det er omsøkt/planlagt. De skriver videre at det vil være kapasitetsbegrensninger i sentralnettet til alle vindkraftprosjektene i regionen, og at det vil være behov for ytterligere forsterkninger og/eller spenningsoppgraderinger i sentralnettet for å kunne tilknytte mer enn 950 MW ny vindkraft. Denne grensen er avhengig av temperaturoppgradering av Feda-Åna-Sira, ny sentralnettsledning Lyse-Stølsheia, systemvern og så videre. Ytterligere forsterkninger etter at Lyse-Stølsheia er ferdig vil være så tidkrevende at det ikke er sannsynlig at de kan bli ferdig før 2020. Lyse Elnett AS skriver at 300 kV kraftledningen Tonstad-Stokkeland går litt nord for Faurefjellet vindkraftverk og at avstanden fra vindturbinene til sentralnettet må være sikkerhetsmessig forsvarlig ved for eksempel havari eller iskast. De skriver at det ikke er kapasitet i 50 kV nettet til den alternative nettilknytningen av Faurefjellet vindkraftverk inn mot Birkemoen eller Ålgård transformatorstasjon, men at dette kan gå etter en fremtidig ombygging til 132 kV. De opplyser om at det er søkt konsesjon til en del andre kraftverk, som ønsker tilknytning til det samme 32 kV nettet, slik at det ikke nødvendigvis vil være ledig kapasitet her heller uten store ekstra investeringer. En kombinasjon av de to nettløsningene vil kunne løse utfordringene knyttet til nettkapasiteten ved en full utbygging av Faurefjellet vindkraftverk, ved at det leveres noe produksjon i hver retning.

2.4 Regionale og sentrale interesseorganisasjoner

Norges Miljøvernforbund (NMF) skriver i brev av 06.01.14 at hubro (sterkt truet, EN) ferdes i området, og krever derfor at det gis avslag til Faurefjellet vindkraftverk. De viser også til at flere andre truede rovfugler bruker området, og mener det er en bagatellisering å omtale tiltakets virkninger for fugl som middels negativt. NMF stiller videre spørsmål til lønnsomheten fra et samfunnsøkonomisk perspektiv. I uttalelsen legger NMF videre vekt på negative virkninger for landskapsbildet, INON, kystlynghei og myrområder, støy- og skyggekastvirkninger, lysmerking, virkninger for rekreasjon og reiseliv, fare for oljelekkasjer, avrenning og forurensning i anleggs- og driftsfasen, utfordringer knyttet til nedleggelse av anlegget og tilbakeføring av området.

Når det gjelder fugl peker de først og fremst på kollisjonsfaren med vindturbinene. De trekker frem artene storlom (nær truet, NT) som de hevder hekker innenfor området, og at det må legges spesiell vekt på at hubro (sterkt truet, EN) er etablert i eller ved planområdet. De viser videre til hekkende heilo, bra forekomster av orrfugl og et visst trekk av rovfugl som går gjennom området. De skriver at i kanten av planområdet hekker hønsehauk (nær truet, NT) og at vandrefalk og havørn er etablert som hekkefugler i det øvrige influensområdet. De nevner videre flere andre arter, herunder storlom, musvåk og kongeørn.

NMF peker på at prosjektet medfører stort behov for masser, og vil kreve stort omfang av sprenging. NMF mener det bør investeres i energieffektivisering, oppgradering av gamle vannkraftverk og dypgeotermisk energi heller enn vindkraft, og stiller seg kritisk til samfunnsøkonomiske aspekter ved vindkraftutbygging generelt, herunder anleggenes levetid. NMF mener de utarbeidete visualiseringene ikke er gode nok, at verdiforingelse på boliger og hytter må utredes og at det må gjøres en grundigere vurdering av samlet belastning for rødlistede plante- og dyrearter, jf. naturmangfoldloven § 10. Videre mener NMF at NVE i sin saksbehandling må legge større vekt på føre-var-prinsippet og eksisterende kunnskap.

Forum for Natur og Friluftsliv, Rogaland (FNF) skriver i brev av 15.01.14 at de går imot en konsesjon til Faurefjellet vindkraftverk. FNF mener de negative virkningene for natur, miljø og friluftsliv er langt større enn fordelene ved ny energiproduksjon.

FNF viser til at NVE har gitt nok konsesjoner til at målene for vindkraftproduksjon i Rogaland er nådd, og støtter Rogaland fylkeskommunes tidligere vedtak som frarådet flere konsesjoner til vindkraft på land i fylket fram mot 2020. FNF mener det er et misforhold i konsesjonsprosessen som ikke tar hensyn til at vindkraftproduksjon er kortvarig, mens de fysiske endringene av landskapet er irreversible, og viser i den sammenheng til uttalelser fra Fylkesmannen.

FNF mener omfanget av vindkraftprosjekter i Rogaland er så stort at det bør gjennomføres en samlet vurdering av virkninger før nye konsesjoner kan vurderes. FNF viser til at de i sin uttalelse til fylkesdelplanen for vindkraft uttalte at flere av *ja-områdene* var konfliktfylte og trengte grundigere vurdering, og at ny informasjon ville ha innvirkning på deres vurdering. FNF ber om at det foretas en samfunnsøkonomisk analyse av gitte konsesjoner langs kysten som inkluderer virkninger for eksisterende næring, verdien av friluftsliv for folkehelsen, andre helseeffekter og som tallfester endringen i naturens lokale økosystemtjenester.

FNF ber videre NVE og regjeringen ta en pause i konsesjonsbehandlingen og tildelinger av vindkraftkonsesjoner til en grundig evaluering av elsertifikatorordningen og virkningene av alle eksisterende vindkraftverk i Norge er fortatt, og viser i den sammenheng til uttalelser fra Miljødirektoratet og Økosystemtjenesteutvalget samt opprettelsen av FN's naturpanel.

FNF Rogaland skriver at naturinngrepene kan medføre alvorlige endringer i økosystemet, gjennom eksempelvis endring av grunnvannsnivået i området, og er bekymret for hva dette kan bety for naturen og nærmiljøet på og ved Faurefjellet. Når det gjelder konsekvensutredningen mener FNF at etablering av veier, virkninger for vannkvalitet og økologisk tilstand, støyvirkninger, kostnader og risiko for kommunen og grunneier ved nedleggelse av anlegget og de reelle sumvirkningene over tid av alle inngrep i området, ikke er godt nok utredet.

Stavanger turistforening (STF) skriver i brev av 28.01.14 at Faurefjellet vindkraftverk ikke bør gis konsesjon, og at de er svært skeptiske til det store antallet vindkraftverk som i løpet av få år har fått konsesjon i Rogaland. STF mener at utbygging av vindkraft burde foregått etter en overordnet regional

og nasjonal plan. De skriver at vindkraftverkene er meget arealkrevende og de påvirker landskapet langt utover egne anleggsområder. STF mener at sumvirkningene av samtlige vindkraftverk, som har fått konsesjon sør i Rogaland, må vurderes før det eventuelt innvilges konsesjon til Faurefjellet vindkraftverk. Dette i samsvar med naturmangfoldloven § 9 og 10. De mener at støyvirkningene vil være større enn det som fremkommer i søknaden. Videre skriver STF at bortfall av 2,5 km² INON og nedbygging av flere kvadratkilometer kystlynghei, som er en kritisk truet landskapstype, må sees i sammenheng med nedbygging av tilsvarende naturområder i andre planlagte vindkraftverk nær Faurefjellet.

2.5 Grunneiere og privatpersoner

Skutlaberg og Ramsli g.nr.54/13 og 14 sendte inn merknader til saken i brev av 13.01.14. De skriver at de bor like nord for de to omsøkte prosjektene, Holmafjellet og Faurefjellet vindkraftverk. De mener NVE må avslå søknaden(e) og begrunner dette med følgende punkter, som videre er utdypet i uttalelsen:

- Saken er ikke godt nok opplyst, og de visste ingenting i forkant av søknaden 31.11.13
- Kommunen har tidligere sagt nei til vindkraftverk øst for E39.
- Konsekvensutredningen er ikke tilstrekkelig, eks. er våre hus som ligger innenfor gul støysone ikke tatt med. Videre skriver de at kartet som ble tilsendt i ettertid ikke ligger på NVEs nettsider, slik at andre involverte kan se dem. De mener kartene er gamle og utdaterte.
- Vi er flere større familier med små barn som bor tett på de planlagte vindturbinene.
- Området med bebyggelse i Nordgardane er et svært stille område, og våre erfaringer med de topografiske forhold med tanke på støy skremmer oss, da tenker vi på lyd som ikke dempes over vann, og refleksjoner/ekko i fjellene. Vi ønsker å bevare dette stilleområdet.
- Lysforurensingen vil være svært ubehagelig for oss som ikke har noen annen belysning innen synsvidde. Den vil være sykdomsfremkallende siden noen av oss som bor her er plaget av migrene. De skriver at en utbygging av begge prosjektene vil medføre synlige vindturbiner fra øst til vest, og de nevner samtidig visuelle virkninger nattetid som følge av lysmerking.
- Skyggekast vil være konsentrert til vinterhalvåret. Solen står hele vinterhalvåret lavt på horisonten, og skyggekast vil mest sannsynlig oppleves som svært plagsomt på en tid der solen bare titter innom noen timer daglig.
- Det er kun vist eksempel med vindturbiner på 3MW. Det søkes om vindturbiner opp til 4MW. Disse vil være større, mer støyende og vi vil bli enda hardere rammet av negativ støy/skyggekast/lysforurensing.
- Husene våre er bygget slik at det vil være vanskelig å gjøre støyreducerende tiltak. De ligger i sørhelling delvis nedgravd i terrenget med alle vinduer vendt mot sør/vest.
- Tomtene våre ligger i le for vind, dette medfører at vi bor i vindskygge og vinden vil ikke kamuflere vindturbinenes støy.
- Verditapet på eiendommene vil være betydelig.
- Vindkraftverkene vil trolig forstyrre parabolsignalet til TV'en.
- Prosjektene vil gjøre for store inngrep i naturen. Området består av mye kystlynghei, og fra Faurefjellet er det fantastisk utsikt helt til sjøen.

- Området er lagt til rette for allmenn ferdsel gjennom nylig oppmerkede turløyper. Det er flere fine, usjenerte badeplasser i området. Eksempelvis sandstrand i vika på sør-østsida av Fuglestadvatnet.
- Vi har ved flere anledninger siden 2011 observert og hørt hubro i området.
- Vi observerer ukentlig ørn i området.
- Veien til planområdet vil gå over/tett ved vernede Bjerkreimsvassdraget.

Skutlaberg og Ramsli skriver at Faurefjellet vindkraftverk ikke vil medføre like mange negative virkninger fra lys og støy for dem, men når det gjelder naturvern, friluftsliv og inngrep i naturen vil tiltaket være svært negativt. Faurefjellet vindkraftverk vil medføre svært negative virkninger for de som bor på Birkeland, da det er stille nee i dalen på kvelden og nattetid.

De skriver at de ikke stoler på at Bjerkreim kommune tenker på deres beste i saken, og at kommunen er i en svært presset økonomisk situasjon og heller vil vekte muligheten for økonomisk gevinst sett i forhold til virkninger i form av støy, lysmerking, skyggekast for fastboende og ødelagt tur- og naturlandskap for både folk, dyr og fugl.

De utdyper ovennevnte punkter senere i uttalelsen.

Fuglestad og Serigstad g.nr. 54/2 og 11 ber i brev av 13.01.14 NVE avslå søknaden om Faurefjellet vindkraftverk. De begrunner ønsket sitt med virkninger for landskap og visuelle virkninger, hvor de blant annet skriver at de vil se 7-8 av turbinene på Faurefjellet, i tillegg til 23-26 turbiner på Holmafjellet. Vindturbinene vil dermed fylle hele synsranden, da alle husene på gården er vendt mot sør. De mener videre at tiltaket(ene) vil medføre visuelle virkninger fra fylkesvei 111 mot Nedrebø. De skriver at utsikten betyr mye for de. Videre begrunner de avslag på søknaden med virkninger for naturmangfold, og mener fuglelivet vil bli skadelidende. De nevner artene kongeørn, hubro og orrfugl. Fuglestad og Serigstad mener tiltaket vil medføre virkninger for friluftsliv, og nevner at området ikke er lite tilgjengelig slik det står i søknaden, men at det blant annet går en løype rundt Beresjøen til Krokavatnet og fra «militærveien» til Faure. De viser videre til samla støykart, og skriver at deres hus ligger innenfor en støysone på 45-50 dB og at de er bekymret for støyplager. I sammenheng med støy viser de til at terrenget og fjellet bak husene reflekterer støy godt. Fuglestad og Serigstad kommer videre med merknader knyttet til visuelle virkninger nattetid som følge av lysmerking og faren for iskast i et fint ski- og turterreng. De påpeker at det på det offentlige møte 04.12.13 ikke ble lagt fram samlet støyrapport for Faurefjellet, Holmafjellet og Stigafjellet, da det er denne rapporten de må forholde seg til. Avslutningsvis skriver de at de er bekymret for den videre driften av gården, som har vært i familien i sju generasjoner.

Sven Bue, Jone Gystøl, Kjell Ivar Ueland og Andreas Osland skriver i brev av 13.01.14 at de er grunneiere som vil bli berørt av kraftledningen fra Holmafjellet og inn til Måkaknuten transformatorstasjon. De ser helst at kraftledningen blir gravd ned i eksisterende veinett etter alternativ 2, slik at den ikke berører viktig landbruksjord. De anser søknad om ekspropriasjon som en trussel og etterlyser dialog og enighet med grunneiere. Videre skriver de at dersom luftspenn blir stående som eneste alternativ ønsker de at alternativ 1.1 og alternativ 2 utgår, da disse vil gå utover dyrket mark og kulturbeite. De skriver at en kraftledning der vil være til stor ulempe for drift og samtidig legge beslag på mye spredeareal og fremtidig dyrket mark. For Jon Gystøl g.nr.55/2 er alternativ 2 helt utelukket og det vil være nødvendig å ekspropriere. De kommer med forslag til to nye trasealternativer (1.3 og 1.4, i prioritert rekkefølge) og legger ved eget kart. De legger også ved uttalelse fra fagkonsulent i kommunen, som uttaler seg til sikkerhetsavstander til høyspentlinjer i forbindelse med spredning av husdyrgjødsel.

Anbjørg Fuglestad Serigstad, Magnus Søyland, Kenneth Nilsen, Ane Fuglestad Skutlaberg og Tore Fuglestad med flere har sendt inn uttalelse i brev av 15.01.14. Innledningsvis kritiserer de prosessen i forkant av høringen, hvor de etterlyser en bedre annonsering av det offentlige møtet. De mener det var få av de berørte som var tilstede.

Serigstad med flere har først og fremst uttalt seg til Holmafjellet vindkraftverk, som ble sendt på høring samtidig med Faurefjellet vindkraftverk. De skriver at de samlede virkningene vil bli enda større med en utbygging av begge prosjektene, og har derfor valgt å legge ved merknadene til Holmafjellet vindkraftverk. Uttalelsen er signert av i overkant 140 stykker. De opplyser om at av disse er ca. 80% fastboende, fire er grunneiere og av de resterende har flere hytteeiere og brukere av området signert. I uttalelsen fremkommer det at tiltakene samlet vil ha betydelige virkninger for friluftsliv og naturlandskapet med unik og vakker kystlynghei.

Tor Jan Espeland g.nr.42/3 har i brev av 24.02.14 lagt ved skjøtselsplan over Faurefjellet øst, og skriver at han og Einar Ivesdal bruker området til sau- og storfebeite. Han skriver at de driver med lyngbrenning og at området begynner å bli mer åpent. Videre skriver Espeland at det har blitt observert to ryper i området og at det er funnet klokkesøte utenfor planområdet. Han mener at arten vil komme inn i området etter lyngbrenningen når det blir kystlynghei klasse A. Han mener vindturbinene vil ha store virkninger for området, og er bekymret for støy og skyggekast. Videre skriver han at det er planlagt vei over gårdsbruket deres og at dette vil ødelegge mye av gården. Han skriver at de kjøpte gården i 2007 og følte det var vanskelig å gå imot avtale med tiltakshaver, da de var helt nye i området.

2.6 Lokale interesseorganisasjoner og lokalt næringsliv

Bjerkreim Vind AS skriver i brev av 13.01.14 at de har endelig konsesjon til bygging og drift av et 150 MW vindkraftverk i planområdet der Bjerkreim transformatorstasjon planlegges, og som de omsøkte prosjektene Faurefjellet og Holmafjellet vindkraftverk søker om å benytte. De skriver at de er positive til de to omsøkte prosjektene, under forutsetning av at de ikke forsinkes deres planlagte oppstart eller har negativ økonomisk virkning for deres prosjekt. De forutsetter at den omforente tekniske løsningen blir beholdt, det vil si at de to omsøkte prosjektene kun medfører tilpasninger på 132/300 kV løsningen for Måkaknuten og Stigafjellet og ikke deres løsning. Videre skriver de at de forutsetter at eventuelle produksjonsbegrensninger som følge av nettkapasiteten kun blir pålagt Holmafjellet og Faurefjellet.

Lyse Produksjon AS skriver i brev av 15.01.14 at de er konsesjonshaver for Måkaknuten vindkraftverk, Måkaknuten transformatorstasjon og 132 kV kraftledningen fra Måkaknuten til Bjerkreim transformatorstasjon, som er under planlegging. De viser til søknaden om felles nettilknytning av Holmafjellet og Faurefjellet vindkraftverk. Lyse Produksjon skriver at de er positive til samarbeid om løsning for nettilknytning, men konstaterer at det er en rekke detaljavklaringer som må gjennomføres for å vurdere de tekniske og økonomiske virkningene av nettilknytningen for de to prosjektene. Videre skriver de at dersom NVE gir konsesjon til denne nettilknytningsløsningen, ber de om at den omsøkte 132 kV kraftledningen legges minst mulig innenfor planområdet til Måkaknuten vindkraftverk. De forutsetter at sikkerhetsavstander mellom omsøkt 132 kV kraftledning og endelig turbinplasseringer i Måkaknuten vil bli grundig vurdert når man kommer til detaljprosjektering av linjen. De ønsker at optimal turbinplasseringene i Måkaknuten vindkraftverk skal ha forrang, slik at den omsøkte nettilknytningen ikke blir til hinder for Lyse Produksjons pågående detaljprosjektering.

3. Vurdering av beslutningsgrunnlaget

3.1 Innledning

Konsesjonsbehandling etter energiloven krever at beslutningsgrunnlaget i saken er tilstrekkelig før vedtak kan fattes.

Konsekvensutredningen for vindkraftverket er utarbeidet i medhold av forskrift om konsekvensutredning og utredningsprogrammet fastsatt av NVE 07.07.09. På bakgrunn av utført utredning, innkomne merknader og egne vurderinger avgjør NVE om utredningen oppfyller kravene i utredningsprogrammet, og om det eventuelt har kommet frem temaer som må belyses.

I det følgende presenteres NVEs vurdering av beslutningsgrunnlaget for Faurefjellet vindkraftverk. Beslutningsgrunnlaget er vurdert som tilstrekkelig for de temaer som ikke er nevnt.

3.2 Forhold til andre planer

FNF viser til at de i sin uttalelse til fylkesdelplanen for vindkraft uttalte at flere av «ja-områdene» var konfliktfylte og trengte grundigere vurdering, og at ny informasjon ville ha innvirkning på deres vurdering.

Der det foreligger godkjente regionale planer vil dette inngå som en del i beslutningsgrunnlaget for NVEs behandling av saken. Konsesjonsmyndighetene må i midlertidig alltid foreta en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle, og vektlegge andre forhold enn de hensyn som er vektlagt i eventuelle regionale planer. NVE viser til notatet «Bakgrunn for vedtak» der virkningene av Faurefjellet vindkraftverk er vurdert samlet og tematisk. FNF sine merknader har blitt vurdert under de relevante temaene.

3.3 Landskap og visuelle virkninger

Miljødirektoratet med flere etterlyser utredning av sumvirkninger for landskap, da det er gitt flere konsesjoner i nærområdet, som også vil få betydelig visuelle virkninger. NVE skrev i brev av 29.08.13 til tiltakshaver at det var behov for en rekke oppdateringer av søknaden, som da var sendt inn i 2010. Ett av tilleggskravene som ble satt var utarbeidelse av felles visualiseringer for prosjektene Holmafjellet og Faurefjellet vindkraftverk. Dette ble lagt ved den oppdaterte søknaden, som ble sendt på høring november 2013.

Norges Miljøvernforbund mener de utarbeidete visualiseringene ikke er gode nok. NVE har i utredningsprogrammet satt krav til at vindkraftverket skal visualiseres fra representative steder og at fotostandpunktene for visualisering av det planlagte vindkraftprosjektet skal velges i samråd med kommunen. Etter NVEs vurdering er dette et tilfredsstillende beslutningsgrunnlag av tiltakets visuelle virkninger, og NVE vil ikke pålegge tiltakshaver å lage nye visualiseringer.

3.4 Naturmangfold

Kunnskapsgrunnlaget for vurdering av virkninger for naturmangfold omfatter blant annet følgende kilder:

- «Konsekvensutredning for biologisk mangfold ved utbygging av Faurefjellet vindkraftverk. Bjerkreim kommune» fra Ambio Miljørådgivning AS, datert desember 2009.
- «Tilleggsutredninger på naturmangfold for Faurefjellet vindkraftverk» fra Ecofact AS, datert 06.11.13.

- «Naturtypekartlegging i Bjerkreim kommune» fra Oirgo Miljø, 2002.
- Norsk Rødliste for arter (2010) og Norsk Rødliste for naturtyper (2011)
- Artsdatabanken (www.artsdatabanken.no) og Naturbase (www.naturbase.no)
- Befaringer og møter med kommunen og berørte interesser i forbindelse med konsesjonsbehandlingen
- Innkomne høringsuttalelser

Utredningene om naturmangfold er basert på metodikk beskrevet i Statens håndbok 140 om konsekvensutredninger (2006) og i håndbøker fra DN. Materialet for rapporten er innhentet gjennom feltbefaring høsten 2009 med fem dager rovfugltellinger og kartlegging i planområdet, relevante rapporter og registreringer, søk i databaser og intervjuer med ressurspersoner. Tilleggsutredningen er basert på NVEs krav om oppdatering av søknaden som ble sendt inn første gang i mars 2010.

Flere av høringsinstansene mener at kunnskapsgrunnlaget om naturmiljøet er mangelfullt. Stavanger Turistforening med flere mener at sumvirkningene av samtlige vindkraftverk, som har fått konsesjon sør i Rogaland, må vurderes før det eventuelt innvilges konsesjon til Faurefjellet vindkraftverk. Dette i samsvar med naturmangfoldloven § 9 og 10. NMF skriver at NVE i sin saksbehandling må legge større vekt på føre-var-prinsippet og eksisterende kunnskap.

NVE mener at samlet belastning er tilstrekkelig behandlet i utredningen. NVE vil understreke at konsekvensutredninger til andre konsesjonssøkte og konsesjonsgitte vindkraftprosjekter inngår som en del av kunnskapsgrunnlaget i forbindelse med vurdering av samlet belastning. NVE konstaterer i den sammenheng at det er gjort omfattende undersøkelser på hubro og rovfugl i og ved planområdene for søknadene i Bjerkreims-clusteret (Stigafjellet, Måkaknuten, Gravdal, Skinansfjellet og Bjerkreim vindkraftverk), og at det er brukt betydelige midler for å kartlegge blant annet rovfugltrekk og reirlokalteter for hubro. Dette gir etter NVEs vurdering et tilfredsstillende beslutningsgrunnlag i saken.

NVE har vurdert kunnskapsgrunnlaget for naturmangfold i henhold til § 8 i naturmangfoldloven. I den sammenheng vises det til kapittel 4.7 i "Bakgrunn for vedtak", hvor vurdering av naturverdier i området og virkningene av det omsøkte tiltaket for disse naturverdiene er gjort. NVE anser på bakgrunn av dette at det foreliggende kunnskapsgrunnlaget som er fremskaffet i denne saken er i samsvar med de krav som følger av naturmangfoldloven § 8. Etter NVEs vurdering står kunnskapsgrunnlaget i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. NVE anser utredningsplikten for naturmangfold som oppfylt. NVE ser ikke behov for å be om ytterligere utredninger. NVE viser til vurderingen av vindkraftverkets virkninger for naturmangfold, i kapittel 4.7 i "Bakgrunn for vedtak", og vurdering av samlet belastning i kapittel 5.

Etter NVEs vurdering er kunnskapsgrunnlaget for naturmangfold i saken tilfredsstillende. Føre-var-prinsippet, jamfør naturmangfoldloven § 9, kommer derfor ikke til anvendelse.

3.5 Støy

Fuglstad og Serigstad påpeker at det på det offentlige møte 04.12.13 ikke ble lagt fram samlet støyrapport for Faurefjellet, Holmafjellet og Stigafjellet. De mener dette er feil, da det er denne rapporten høringsinstansene må forholde seg til. NVE viser til konsesjonssøknaden og vedlagt felles støysonekart for Holmafjellet, Stigafjellet og Faurefjellet vindkraftverk. Disse har vært lagt ut til offentlig høring.

Ramsli med flere mener konsekvensutredningen ikke er tilstrekkelig og nevner blant annet at deres hus, som ligger innenfor gul støysone, ikke tatt med. Videre skriver de at kartet som ble tilsendt i ettertid ikke ligger på NVEs nettsider, slik at andre involverte kan se dem. De mener kartene er gamle og utdaterte. NVE konstaterer at Ramsli sine kommentarer i hovedsak gjelder støyvirkninger fra Holmafjellet vindkraftverk. Det vises til NVEs vurderinger for Holmafjellet vindkraftverk, hvor NVE har tatt utgangspunktet i oppdatert støy- og skyggekart. NVE konstaterer at nytt støykart, som inkluderer ovennevnte boliger, har blitt oversendt Ramsli fra tiltakshaver i e-post av 11.12.13. NVE mener det ikke er avgjørende at det nye støykartet ikke har blitt oversendt andre berørte parter, da endringene kun gjelder markering av to nye boliger innenfor samme støysoneavgrensing.

3.6 Samlede virkninger

Miljødirektoratet hevder at den samlede belastningen fra vindkraftverk i regionen er stor. De mener det bør gjøres en samlet vurdering av tiltakenes virkninger på landskap, friluftsliv og naturmangfold, hvor resultatet bør inngå som en del av beslutningsgrunnlaget. FNF mener omfanget av vindkraftprosjekter i Rogaland er så stort at det bør gjennomføres en samlet vurdering av virkninger før nye konsesjoner kan vurderes. FNF ber om at det foretas en samfunnsøkonomisk analyse av gitte konsesjoner langs kysten som inkluderer virkninger for eksisterende næring, verdien av friluftsliv for folkehelsen, andre helseeffekter og som tallfester endringer i naturens lokale økosystemtjenester. Når det gjelder konsekvensutredningen mener FNF at etablering av veier, virkninger for vannkvalitet og økologisk tilstand, støyvirkninger, kostnader og risiko for kommunen og grunneiere ved nedleggelse av anlegget og de reelle sumvirkningene over tid av alle inngrep i området, ikke er godt nok utredet. Fylkesmannen etterlyser sumvirkninger med hensyn til INON.

NVE har ikke funnet grunnlag for å kreve felles utredninger av ovennevnte temaer for vindkraftprosjektene i regionen. NVE mener at de utredningene som er gjennomført gir et tilstrekkelig grunnlag for å vurdere mulige samlede virkninger. Konsekvensutredningene og vurderingene som er gjort tidligere i de andre prosjektene i regionen har vært tilgjengelig ved sluttbehandlingen. Ved å ha konsekvensutredninger og tidligere vurderinger som er gjort for de andre prosjektene kan NVE sammenligne virkningene og gjøre vurderinger knyttet til dette. NVE viser til kapittel 5 i "Bakgrunn for vedtak" for Faurefjellet vindkraftverk for nærmere omtale og drøfting av mulige samlede virkninger for landskap, friluftsliv, kulturminner, støy, skyggekast og naturmangfold.

3.7 Annet

3.7.1 Verditap

NMF mener verdiforringelse på boliger og hytter må utredes. NVE poengterer at det er usikkerhet knyttet til resultater fra slike utredninger, og finner ikke grunnlag for å pålegge spesifikke tilleggsutredninger knyttet til utvikling av boligpriser.

3.7.2 Informasjon og prosess

Ramsli hevder at saken ikke er godt nok opplyst, og at de ikke visste noe i forkant av søknaden som ble sendt inn november 2013. Serigstad med flere kritiserer prosessen i forkant av høringen, hvor de etterlyser en bedre annonsering av det offentlige møtet, da det var få av de berørte som var tilstede.

NVE registrerer at enkelte er misfornøyde og kritiske til prosessen i forkant av søknaden. Det er NVE som konsesjonsmyndighet, som er ansvarlig for den offentlige høringen av prosjektet, som blant annet inkluderer kunngjøring i lokale aviser og offentlige møter om saken. NVE konstaterer at saken ble kunngjort i Gjesdalbuen og Dalane tidene, og at det ble holdt offentlige møte om saken i Bjerkreim kommune 04.12.13. For øvrig har prosjektet blitt meldt NVE 8.11.07, og offentliggjort gjennom

tilsvarende prosess. NVE understreker at søknaden med konsekvensutredningene skal gi grundig informasjon knyttet til virkninger av vindkraftverket for miljø og samfunn.

3.8 Samlet vurdering av konsekvensutredningen for Faurefjellet vindkraftverk

Etter NVEs vurdering danner søknaden med konsekvensutredninger, innkomne merknader, møter, befaring og tilleggsopplysninger et tilfredsstillende grunnlag for å vurdere virkningene av en etablering av Faurefjellet vindkraftverk med tilhørende infrastruktur.

Ved en eventuell konsesjon kan ytterligere kartlegging av enkelttemaer bli aktuelt gjennom utarbeidelse av miljø-, transport- og anleggsplan for anlegget og i forbindelse med gjennomføring av § 9-undersøkelser etter kulturminneloven.

Etter NVEs vurdering har Hybrid Technology AS oppfylt utredningsplikten fastsatt i utredningsprogrammet meddelt av NVE 07.07.09 og til tilleggskrav i brev av 29.08.13. Kunnskapsgrunnlaget i denne saken er etter NVEs vurdering også i samsvar med de krav som følger av naturmangfoldloven § 8. NVE finner ikke grunnlag for å be om ytterligere utredninger eller opplysninger.